РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Offic'al organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 16-го червня 1917. Ч. 70. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, June 16, 1917. No. 70.

МІСЬКІ ВИБОРИ В КИЄВІ.

НА 100 РАДНИХ ВИБРАНО 85 УКРАІНЦІВ.

Росія зажадала від своїх союзників переведеня ревізії договорів.

ПЕРША ВОЄННА ПОЗИЧКА В СУМІ 2 МІЛЇЯРДІВ ДОЛЯРІВ ВПОВНІ ПОКРИТА.

Вісти з України.

Вибори до міської ради в Києві.

Київ. — Місцеву міську самоуправу переведено на основі пропорціональних виборів.

На 100 місць в міській раді признано 1 місце Москалям, 2 місця Полякам, 12 місць Жидам і 85 УКРАЇНЦЯМ.

Ведеть ся дуже сильну аґітацію за широкою автономією України.

Головна точка незгідности з Москалями — се земельне питанє.

Донські і терські козаки хочуть злуки з Україною.

Київ. — В звязи з аґітацією за самостійною Україною ведеть ся жива дискусія над становищем козаків супроти сеї справи.

Богато людий є того переконаня, що козацькі свободи, які датують ся від часів Запорожа, є питомі українству.

Панує загальне переконанє, що донські і терські козаки злучать ся з Україною.

Ходять вісти, що над Дон їздили делеґати і вже одержали від Донців запевненє, однак дотепер не проголошено ані імен тих делеґатів, ані часу їх поїздки, ані точної програми їх згоди.

В РОСІЇ.

Ухвалено зажадати ревізії договорів, заключених з аліянтами.

ПЕТРОГРАД, 14. червня. — **На засіданю головної екзекутиви Ради робітничих і салдатських депутатів ухвалено одноголосно зажадати ревізії всіх договорів, заключених між Росією і аліянтами.**

Кабінет міністрів ухвалив скликати конференцію делеґатів союзних держав в цїли обговореня справи ревізії договорів.

Аліянти домагають ся від Росії ясного означеня свого становища.

ВАШІНҐТОН, 14. червня. — **Держави аліянтів зажадають небавом від тимчасового правительства, щоби воно ясно означило становище Росії і виявило свої властиві цїли.**

Правительства аліянтів, провіривши старанно загальне політичне положенє, прийшли до отсих заключень:

1. Становище, яке займила Росія, має діймаючий вплив на всі пляни аліянтів, а передівсім на воєнні операції в найблизшій будучности, уложені Анґлією, Францією і Італією.

2. Безчинність Росії може спричинити неповоротні шкоди для справи або інтересів аліянтів.

3. Японія є готова недопустити до того, щоби Росія заключила союз з Німеччиною або дала поміч центральним державам.

Надіють ся окремого мира Росії з Німеччиною.

СТОКГОЛЬМ, 5. червня. — Міністер праці, Скобелев, найвпливовійший член Ради робітничих і салдатських депутатів заявив вчера, що лише тому не заключено доси окремого мира з Німеччиною, бо сьому противить ся ще кількох членів Ради. Велике число його товаришів веде сильну аґітацію, щоби заперестати воєнні операції і евентуально змусити прихильників війни змінити своє становище.

Скобелев заявив, що мир з Німеччиною буде заключений за обопільною згодою російських і німецьких соціялдемократів.

Скобелев прибув з початком попередного тижня з Петроґраду до Стокгольму, щоби вести з делеґатами німецьких соціялістів переговори в справі заключеня мира.

Анґлія на перешкоді до мира.

КОПЕНГАГЕН, 3. червня. — Часопись „Соціяльдемократен" пише про мирові вигляди отсе:

„Не є жадною тайною, що неофіціяльні переговори вже відбули ся і все ще тепер відбувають ся, які мають на цїли привернене сьвітового мира.

„Зі зовсім достовірного жерела одержали ми вістку, що російські соціялісти, які переймили від попередного правительства бажанє скорого заключеня мира, всіми силами старають ся перевести свій мировий плян в житє. Вигляди є тому богато обіцюючі, бо цїлий сьвіт вже від кількох місяців домагаєть ся спокою і мира.

„Знаємо, що Німеччина є готова звернути Бельґію і Сербію та опорожнити територію Франції. Також знаємо, що Туреччина радо згодить ся признати Росії свобідний переїзд через Дарданелї. Ріжні голоси вказують на те, що спорячі сторони без великої трудности погодять ся щодо розвязаня справи будучої Польщі. Російське правительство знає про те дуже добре і виявило з того своє повне вдоволенє. Нема отже причини, задля котрої осередні держави, Франція, Росія і балканські держави не могли би заключити мира.

„Одинока держава, котра противить ся заключеню мира, є Анґлія.

„Анґлія у своїй ненасиченій жажді ставить неможливі жаданя і сягає навіть по німецькі землї. Анґлія жадає, щоби Німеччина відступила Анґлії Гельґолянд, а тимсамим пановане над каналом Вільгельма і над великими німецькими пристанями. Однак теперішні союзники Анґлії переконали ся про неможливість її жаданя і не думають вже довше непотрібно поносити страшні жертви. **Тому можна приймити за певне, що вже в кількох місяцях, а може тижнях, прийде до мира, а що найменьше до заключеня мира між Німеччиною і Росією".**

Побіда соціялістів при виборах у Петроґраді.

ЛОНДОН, 13. червня. — З Петроґраду доносять, що після дотеперішних, частинно оголошених звітів з висліду виборів до міської ради в Петроґраді **дістала найбільше голосів злучена лїста соціялістів.** Партія кадетів займає друге місце.

Перший раз при виборах до ради брали участь жінки.

Комісія реформи устрою Росії при праці.

ПЕТРОГРАД, 13. червня. — Помимо вишних і внутрішних клопотів тимчасове правительство поступає скорим кроком наперед **в напрямі сотвореня нового державного устрою Росії і переведеня внутрішних реформ.**

Під проводом члена думи, Ф. Ф. Кокошкіна відбуваєть ся в сім тижни засіданє ради, зложеної з 61 членів, якої задачею є приготовити вибори до установчих зборів. **Ся рада має за задачу не лише виготовити тривалу конституцію для Росії, але також займити ся розвязанєм пекучих проблємів, як приміром справа національностий і перенесенє права власности земельних посілостий з дворянства на селянство.**

В раді засідають знавці для справ устрою державного, делеґати армії і всіх політичних партій, представники Жидів, Українців, Поляків і инших народів та представителька жіноцтва, звісна з боротьби за права жінок, Шіпкін Явейн.

Щоби запобігти продажи або перенесеню земельних посілостий на инші особи і в сей спосіб відтягнути ся від сподіваного нового розділу земельної власности, провізоричне правительство ухвалило неважними всякі того рода перенесеня земельної власности, коли вони наступили по 14. маю.

Правительство предложило раді Кокошкіна **проєкт переведеня виборів послів до установчих зборів, опертий на загальнім, рівнім, тайнім і безпосереднім праві голосованя обох полів.**

Друга головна підстава проєкту є пропорціональне заступництво партій.

Контролю над виборами будуть виконувати земства.

Найнизший вік для цивільних мущин і жінок, управнених до голосованя, назначено на 20 літ; для жовнірів на 18 літ.

Окрема комісія має придумати способи, як можна би перевести вибори в армії на случай, коли би голосованє відбувало ся ще підчас війни.

Міністер судівництва предложив також ряд важних реформ, між тими справу **забезпеченя ненарушеня особи і дому та тайни приватних листів.** Після проєкту міністра судівництва не вільно нікого держати довше як 24 години у вязниці без переведеня судового слїдства. Домові ревізії можна переводити лише на зарядженє судії. Тайна листів, телефону і телеґрафу не сьміє бути нарушена. Особи, які допустять ся в тім напрямі надужитя, мають право скаржити о відшкодованє, а урядники за нарушенє сього закона будуть карані так, як за поповненє злочину.

Тимчасове правительство видало закон, щоби уряди низших судів обсаджувати судіями в дорозі виборів на американський спосіб.

Жінки можуть бути вибирані до міських урядів і займати уряди поліційних судіїв.

Бувший цар одержить право голосованя.

ПЕТРОГРАД, 13. червня. — По довшій нараді членів комісії, яка займаєть ся справами голосованя при найблизших виборах до установчих зборів, **ухвалено признати право голосованя також бувшому цареви, Николаєви Романову, і членам його родини.**

Зразу більшість членів стояла на тім становищи, щоби не признати бувшому цареви права голосованя і вважати се за політичну пімсту. З огляду однак, що цар зрік ся добровільно престола і його брат, великий князь Михайло, виразно заявив, що піддасть ся волї народа, якої виразом будуть ухвали установчих зборів, признано бувшому цареви і членам його родини право голосованя.

Комісія приймила відтак резолюцію, що всі бездоганні горожани, з виїмком глухих і нїмих, можуть виконувати право голосованя.

Три нові „републики".

ЛОНДОН, 14. червня. — **Телеграма з Петроґраду доносить, що в Царицині (в саратівській ґубернії) проголошено самостійну републику.**

Управа міста находить ся цілковито в руках крайних елєментів. В місті панує терор. Положенє є дуже поважне, бо місто Царицин є центром зелїзниць і важною пристанию над Волгою.

Також проголошено самостійні републики в Херсоні (над Дніпром) і Кирсанові. Однак ситуація в отсих двох містах не є така поважна.

Відносини в російській армії поправили ся.

ПЕТРОГРАД, 13. червня. — **Міністер війни Керенський заявив нині, що серед війска пануючий дух є взагалі добрий, а декуди на боєвім фронті панує навіть велике одушевлене.**

Братанє з ворогами майже зовсім устало і реорґанізація армії поступає скорим кроком наперед. Дезертированє викликує тепер серед жовнірів обуренє і вони домагають ся, щоби дезертирів як найострійше карати.

Вкінци Керенський заявив, що також орґанізація транспортів і поживи робить вдоволяючий поступ.

Строгі кари для жовнірів.

ПЕТРОҐРАД, 14. червня. — Тимчасове правительство видало розпоряджене, в якім сказано, що жовнір, котрий не хоче бороти ся або котрий виступає проти правительства, допускаєть ся нарушеня військової карности.

За такі проступки жовніри будуть карані примусовою працею в арештах, позбавленєм їх маєтку і виключенєм їх при будучім поділї землї.

Австрійські „мирові посли" в дорозі на Сибір.

ПЕТРОҐРАД, 13. червня. — **Делеґація австрійських офіцирів і послів, яка прибула в справі мирових переговорів до Кишенева, находить ся тепер в дорозі до Москви, відки буде відослана на Сибір. Члени „мирової делеґації" будуть уважані за воєнних бранців.**

Всі російські жовніри одержали строгий наказ не приймати жадних ворожих послів.

Ґен. Денікін наслїдником ґен. Ґурка.

ПЕТРОҐРАД, 14. червня. — Бувший шеф ґенерального штабу, **ґен. Денікін,** іменований наслїдником ґен. Ґурка, який уступив зі становища головного команданта західної армії.

Основанє робітничих комітетів у всіх фабриках.

ПЕТРОҐРАД, 11. червня. — **У всіх фабриках мають бути основані комітети робітників, яких задачею буде управильнене і контроля промислу.**

В АНҐЛІЇ:

Великий напад німецьких літаків на Лондон.

ЛОНДОН, 13. червня. — **Шестий з ряду напад літаків в протягу останних 6 тижнів зробили Німці вчера в полудне. Напад був звернений головно на Лондон і його передмістя. В нападї брало участь 15 великих літаків нової будови.**

Жертви в людях і шкоди, заподіяні підчас того нападу, перейшли своїм розміром всі напади попередні. **Дотепер начислено 97 осіб убитих і 439 ранених.**

Напад тривав всего 15 мінут.

В останнім тижни Анґлія втратила 38 кораблїв.

ЛОНДОН, 13. червня. — Урядовий звіт анґлійської адміралїції подає, що **в останнім тижни жертвою підводних лодок і мін впало 38 анґлійських кораблїв.** Між тими находить ся 22 кораблїв повисше 1.600 тон, 10 понизше 1.600 тон і 6 кораблїв рибацьких.

В ГРЕЦІЇ:

Між Греками і Французами прийшло до битви.

ПАРИЖ, 14. червня. — Підчас коли французькі війска входили до міста Ляріси (в Тесалії) грецький полковник дав приказ своїм війскам виступити з оружем проти Французів.

Прийшло до битви, в якій убито 2 французьких офіцирів і 4 жовнірів. По сторонї грецькій впало 60 жовнірів; 51 грецьких офіцирів, між тими одного ґенерала, і 269 жовнірів взято в полон.

Грецький король відїде через Італію до Швайцарії.

АТЕНИ, 12. червня. — Король Константин має намір відїхати на анґлійськім воєннім корабли до Італії, а відси до Швайцарії.

В Атенах панує цїлковитий спокій.

———o———

Перша воєнна позичка в сумі 2 мілїярдів долярів покрита.

ВАШІНҐТОН, 14. червня. — Зі звітів, які надійшли з головних фінансових осередків цїлої Америки, показуєть ся, що **перша воєнна позичка Злучених Держав в сумі 2 мілїярдів долярів буде вповні покрита.**

Половину цїлої позички покрив Ню Йорк.

Число людий, які закупили воєнні бонди, оцїнюють на 3 мілїони.

Приїзд російської комісії до Злучених Держав.

ВАШІНҐТОН, 13. червня. — **Російська комісія під проводом Бориса А. Бахметєва прибула нині до американської пристани.**

Вона складаєть ся з 40 членів. Члени комісії задержать ся якийсь час в Сіетл, Ваш., відки удадуть ся в дальшу подорож до Вашінґтону.

Приїзд Бахметєва має на цїли в першій мірі зложити Злученим Державам подяку в імени тимчасового правительства за виступленє Америки до війни.

Бахметєв обійме тимчасово уряд російського посла в Злучених Державах і займеть ся орґанізацією помочи, конечної для Росії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодинокe число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертасть ся.

З біжучої хвилі.

Московська „Украинская Жизнь" стала впоперек намірам російського тимчасового правительства щодо національних ограничень. „Украинская Жизнь" в імени кількадесяти українських орґанізацій говорить:

Народи Росії, які доси були лишę предметом визиску і гнету, повинні дістати відповідні средства для привернення свого національного, культурного і політичного житя в усїй повноті.

Деклярація тимчасового правительства і появивші ся дотепер акти нової управи не відносять ся до сеї справи. Вони цілком оминають національне питане, не ставлять його навіть у перспективі дальшого законодавства, як обіцюють наприклад демократичну реформу міської самоуправи. Задля тої пекучости, яку представляє питанє про устрій національного життя для цілої (також більшої) половини населеня Росії, та мовчанка зроджує мимовільне непорозуминє.

Розуміється, питаня цілковитої перебудови Росії будуть видвигнені установчими зборами, які мають небавом зібрати ся. Ми сподіваємо ся, що там і серед вибраних „державної народности" знайдуть ся люди, котрі зуміють оцінити, яким взором, якою ґарантією поступу, якою запорукою внутрішної єдности і чинником маґнетичної сили буде для Росії і для самої московської народности переміна Росії в федерацію, зменьшене монополю державности одного московського народу і признанє державних прав прочим національностям Росії.

Вибори до київської міської ради на 100 радних дали Полякам два місця. Зваживши, що се були пропорціональні вибори, приходимо до заключеня, що в Києві є 85% Українців, 12% Жидів, 2% Поляків і 1% Москалів.

Населенє Києва виносить кругло 500.000. Беручи в основу се число, в Києві є 10.000 Поляків. Сих 10.000 Поляків дістали до міської ради **два мандати.**

Населенє Львова виносить кругло 200.000, з чого Українців є 40.000. Сих 40.000 Українців не мали **ніодного** мандату у львівській міській раді!

Тепер звернім увагу на справедливість і демократизм Поляків і Українців. В Києві одна пятьдесята часть Поляків дістала 2 мандати, а у Львові одна пята часть Українців не мала ніодного мандату.

Президент Американської Федерації Праці, С. Ґомперс, вислав до Петроґраду — на руки Дункана, котрий виїхав з Америки разом з Рутом, — ноту, в якій інформує його, що має говорити на конференції російських соціялістів у Петроґраді.

У своїй ноті Ґомперс каже Дунканови обстоювати за тим, аби війну проваджено дальше.

Така заява Ґомперса обурила тутешну поступову російську кольонію і „Новый Міръ" (ч. 1017, з 15. червня б. р.) пише:

Російська революційна демократія, давши достойну відповідь на ноту президента Вілсона, зуміє достойно відповісти і на ноту Ґомперса.

Александром називаєть ся новий король Греції, який зістав ним з ласки аліянтів. І коли він буде виповняти як слід всьо, чого зажадає Анґлія і Франція, то малий Александер готов з часом виаванзувати до ранґи Александра Великого...

Хмельницький чи Мазепа?

Скільки би лиха не накоїла теперішна війна, вона всетаки має одну велику додатну сторону, а се змогу виясновати деякі основні сторони нашого житя, відділяти зерно від полови і старати ся засіяти зерно на добрім ґрунті. Ціла людскість без сумніву посуваєть ся в напрямі демократизації і кождий крок, кожде зусилє, кожда жертва приближає нас до того чарівного ідеалу. Величезним кроком вперед у тім напрямі є нинішна російська революція, яка є гейби віщуном такихсамих будучих подій по цілій Европі, які мали би здобути і сильно зміцнити правдивий її демократизм. Тепер майже по всій Европі й Америці бачимо тільки тінь демократизму, його карикатуру; на ділі-ж всюди царить проклятущий імперіялізм, жажда загарбаня чужого і бажанє неограниченого панованя над всіми, а замисли ті прикривають ся невинними плащиками демократії, гуманности, братерства й инших подібних гумбуґів. Спитайте Німця, за що він бєть ся, а почуєте, що за культуру і гуманність. Такесаме почуєте від Француза й Анґлійця. Деж правда? Хиба що по середині, хоч всї вони гарні і всї гідні себе самих. Тому недивно, що меньші поневолені народи не привязують жадної ваги до обох воюючих сторін, бо знають, що „великанам" ходить о їх власні інтереси, і що тільки задля симпатії невтральних держав вони вискукують, що бють ся за права меньших національностий.

Зовсїм инші вигляди розгорнула перед цілим сьвітом російська революція. О скільки донедавна була там страшна реакція, гнет, поневоленє всїх і вся, о стільки тепер російський великан одним своїм могучим напруженєм здобув собі нечувано широку свободу, волю і независимість. Щиро й отверто заговорили про свою нужду і біду міліони нещасливців, яким замикано сотками літ уста і топтано немилосерно їх людські і горожанські права, так, що вони не знали, чи є людьми чи зьвірами. Та на щастє катованє скінчилось і наспіла для всїх однакова воля.

А що-ж Українці? Як вони приняли незвичайно радісний луч сходячого сонця? Чи з великого його блеску і свого призвичаєня до тьми не замкнули очий і не заложили рук, поки хтось чужий не вирушить їх з місць? На велике щастє — ні, бо з приходом свободи цілій Україні розвязав ся язик і вона заговорила голосно, чи не найголоснійше зі всїх російських народів. Серед ріжнородних згуків, домагань і жадань українського народу найголоснійше лунав один клич, який з початку піднимав ся несьміло, гейби крадьком, постепенно, однак заглушував всї инші голоси, пожирав їх, поширюючи ся тим і вглубляючись, аж наконець виродив ся в один могучий, грізний звук, а се: жаданє засадничого порішеня української справи, наданя Українцям можливо найширшої автономії, і то в найкоротшім часї, ще перед скликанєм установчих зборів, бо на случай незадоволеня тих пекучих і найважнійших потреб Українці устами своїх провідників ясно натякнули на чинну оборону своїх прав. І Москалї тих погроз наляками ся; побачили, що відкладанє українських домагань може мати небажані наслідки. І ось послїдними днями читали ми вістку про автономію України. Урядового потвердженя сеї вістки покищо нема і треба здогадувати ся, що тут правдоподібно розходить ся не о проголошенє автономії України, але о заяву теперішного російського правительства, що воно принципіяльно годить ся на автономію України. Однак як справа стоїть, то певним є, що установчі збори рішать сю справу в користь Українців. Вона-ж завелика і засильна, щоб нею нехтувати. Подробиці проєкту української автономії нам ще невідомі, але сподіваємо ся, що вона не може бути „куца" і без перешкод помістить в собі всьо українське житє.

Коли вже автономія України запевнена і ми будемо мати змогу жити можливо найбільшим самостійним житєм, то — після закона людської душі, яка ніколи не є вдоволена сучасностию — чи не красше було би тепер зажадати або й силою здобути собі права, які в автономії ніколи не змістять ся; або кажучи ясно: чи не красше було би відірватись від Росії і завести самостійне державне житє?

Тут підійшли ми до питаня, яке нуртує не тільки серед теперішних Українців в Росії, де на українськім конґресі в Києві кількох „самостійних" бесідників даремно викликали були богато страху серед Москалів, але та справа вперто товчеть ся на сторінках деяких більших тутешних українських часописий. Відповідно до розвязаня тої справи (чи за відорванєм від Росії, чи проти) й означуєть ся — після тутешної політики — „принципіяльне становище" даного орґану.

Коли би ми хотіли говорити мовою історії, то ми сказалиб, що дане питанє зводить ся до реченя: „**Чи бути нам за Хмельницьким чи, противно, за Мазепою, значить: чи, йдучи за першим, зважати можливим мирнє співжитє в одній державі двох наймогутнїйших славянських народів, якими є Москалї і Українці, і чи не потерплять їх спільні інтереси на случай їх розділу; — чи, слідуючи за Мазепою, треба нам тепер напружити всї свої сили до цілковитого відорваня від Росії, щоб завести свою державу, а вже опісля розглянути ся за союзниками?**

Без сумніву, що другий плян є красший від першого, але зате він більше карколомний, ризиковний і непевний ніж перший, а дотого сліпий на теперішні моментальні обставини українського народу. Від нечуваного поневоленя, пригнїченя, майже позірної смерти, до самостійного державного житя — се, як кождий з нас признасть, крок великанський, майже казочний, тож сумнївно, чи не відібєть ся такий наглий скок вперед на нашім національнім житю, піддаючи нас під вплив сильнїйших сусїдів. Невідповідна підготованість, затяжкий історичний гнет, який виссав з нас чимало національної крови, тїсна довговікова культурна, економічна і політична звязь з Росією — все те річи, які лягли би нам тяжкими колодами на дорозї в теперішнім самодержавнім нашім житю, що улекшилоб тільки нашим небажаним сусїдам-опікунам взяти нашу державну керму в свої руки і вести нас якийсь час по самостійній дорозї; чи з добром однак для нас — се инше питанє і ми сумніваємо ся в те. Врешті тою не треба нам навіть довго над тими питаннями розводитись, а вистарчить вже прислухати ся до голосів українських провідників в Росії. **Винниченко просто висловив ся проти сепаратизму, а проф. Грушевський назвав „самостійників" „національними проступниками", грозячи однако, що коли Українці не дістануть тепер повного заспокоєня своїх домагань, сепаратизм вибухне повною полумінию. Так виходить, що російські Українці в своїй більшости йдуть тепер за федеративним устроєм Хмельницького, а не за сепаратизмом Мазепи.**

Якжеж нам тут та справа видасть ся і яке ми маємо заняти становище? Доволї тяжко доладу її тепер розвязати, але ми скажемо, що **державний ідеал, яко конечне услівє культурного розвитку кождої нації і її природна ціль, все повинен сьвітити Українцям перед очима, яко найкрасша форма національного житя; але не забуваймо, що часом красший є союз, себто федерація, ніж самостійність, яку можна переплатити навіть її утратою. Говорити тепер, що Українці сейчас повинні дістати независиму державу, є дуже гарне в словах, а в дійсности треба тут незвичайно широкого знаня сучасних обставин українського народу, його теперішної сили, положеня і ріжних політичних комбінацій його найблизших сусїдів. Ми не хочемо тим сказати, що Українці не повинні мати державних аспірацій. Борони нас Боже! Ми й нині бажалиб видїти самостійну українську державу, але дивлячись отверто на дійсність, ми боїмо ся, щоб змаганє негайного осягненя державного житя не скінчило ся невдачею і не завело нас з дощу під ринву. Чи не красше булоб підносити ся в гору постепенно, закріплюючи за собою кожду нову здобуту позицію, і доперва так, твердим ходом, дібрати ся до своєї держави? Недаром то кажуть: „два рази мір, а раз край", тож уважно, щоб і ми з великої радости не попали в смуток...**

Супроти всього висше сказаного ми повинні тепер домагати ся самостійної України, злученої з Москвою як рівний з рівним, без жадної тїни чиєїсь зависимости, хиба братерського спільного союза. Значить, пляни Хмельницького вважаємо тепер красшими від плянів Мазепи. Перші є для нас новим степенем до тривкого здобутя других, або: через ідеал Хмельницького осягнемо ідеал Мазепи — цілковиту державну независимість. Вибираючи тепер союз з Росією, яко найблизшу можливість форми нашого національного житя в згоді з ідеалом Хмельницького, ми не відрікаємо ся на будуче ідеалу Мазепи.

До Українського Жіноцтва в Злучених Державах.

Українські жінки й дівчата!

Вже другий місяць минає, як відбув ся „Український День". То був час, який дав нам нагоду пізнати, що ми, жінки, таки маємо значінє в житю політичнім.

Правду сказавши, то доси про наше жіноцтво в Злучених Державах не було чути. Жіночої орґанізації нема жадної, а коли де є яке сестрицтво, то воно істнує тільки само для себе. Отже можна сказати, що українське жіноцтво в Злучених Державах спало глубоким сном. Але досить нам того спаня! Ми повинні збудитись і брати ся за діло, особливо під теперішну пору.

Ми, жінки, повинні орґанізувати ся, засновувати жіночі товариства і вступати до тих товариств, котрі вже є засновані.

Ми, жінки й дівчата, повинні належати до Січової орґанізації в Злучених Державах. Кожда женщина, замужна чи ні, повинна належати до січи.

Ми, женщини, повинні іти слідами наших сестер в ріднім краю. Вони з любови до неньки України вступили до Січових Стрільців, взяли за оруже і пішли в бій, грудь при груди, проти ворога, виставляючи своє житє на смерть, аби тільки добути лучшої долї поневоленій нені Україні. Вони сиділи в мокрих, гнилих окопах, над ними ґріскали ворожі ґранати та шрапнелї, їх прав дощ, пекло сонце, сік зимний сніжний вітер і тиснув мороз; вони зносили всякі воєнні невигоди та переживали всякі воєнні пригоди — такі, про які ми не маємо навіть поняття. Вони йшли до штурму вперед проти ворога, враз зі своїми товаришами, Січовими Стрільцями, падали ранені або діставали ся в полон. Вони все те робили з власної волі, з великої любови до неньки України.

Українські жінки й дівчата! Знайте, що се наші сестри. Ми діти одної неньки; ми тут на чужині повинні йти їх слїдами. Ми повинні належати до Січової орґанізації в Злучених Державах і тим доказати, що наша любов до неньки України є велика і щира, що ми бажаємо її волї і воскресеня до нового житя. Тим ми причинимо ся до пошанованя геройських дїл і невмирущої слави наших сестер у старім краю.

Тож до діла, українське жіноцтво, а особливо під теперішну пору, коли нами інтересуєть ся цілий сьвіт. Тепер, коли ми переходимо тернистий шлях житя, перед нами стелить ся новий, засіяний зеленю та цьвітами, а ґень там, на далекім сході, зноміж чорних, роздертих подвоїв сходить золоте сонце волї. Тож, українське жіноцтво, ідім всї враз на стрічу тому сонцю і віддаймо поклін борцям за волю.

Ми, українські жінки, повинні під теперішну пору ставити і від себе відповідні домаганя й протести; ми повинні жадати злуки всїх українських земель в одну цілість, бож ми дочки тої неньки України, загарбаної і ограбленої нашими ворогами. Ми повинні жадати її злуки; щоб ми належали до одного коша і щоб не було між нами кордонів; щоб над золотоверхим Києвом та над славним городом князя Льва повівав синьо-жовтий стяг. А щоби ми могли все те осягнути, мусимо орґанізувати ся.

Тож орґанізуймось, вписуймо ся до січий, будьмо січовичками!

Нехай вже раз викорінить ся між нами те лихе понятє, що женщині політика непотрібна, бо так звикли були говорити старі люди, а се говоренє причинило ся в значній мірі до нашої бездільности в житю політичнім.

Кожда знас може бути доброю жінкою, господинею, матерю, а заразом і доброю патріоткою. Нам також повинно лежати на души добро нашої вітчини і нашого народу.

Тож вступаймо громадно до січий — старша чи молодша, замужна чи незамужна.

Січовик і Січовичка — се цьвіт України. Січові Стрільці — се гордощі українського народу, се наше військо, окраса та оборона будучої вільної України. Перед Січовими Стрільцями мають дрожати вороги України та українського народу.

* * *

А тепер кілька слів до Вас, мущини.

Ми, жінки й дівчата в Злучених Державах, взиваємо Вас до спільної праці разом з нами. Ми повірюємо Вам провід над нами. Закладайте січи в тих місцевостях, де ще їх нема, старайте ся до тих січий притягнути як найбільше число жінок і дівчат, а де вже є січи засновані, то зробіть так, аби до них женщини належали. Не дайте нам блукати одинцем, бо ми доси блукали ся, мов розбите стадо овець, поміж чужих людий і через те заникав у нас помалу дух сьвідомости тай патріотизму. Будьте до нас прихильні, не висьмівайте нас, називаючи нас бабами, кажучи, що жінці коцюба та горнець, а не політика. Ми, жінки, знаємо добре, який наш обовязок в житю щоденнім. Ви-ж, мущини, маєте також свої обовязки, а позатим політика і патріотизм є приступні для Вас і для нас.

Таж Ви знаєте, що лише сьвідома, патріотична женщина може зродити і виховати сьвідоме, патріотичне поколїнє.

Коли Ви, мущини, зробите противно, то будете мати на своїй совісти нашу байдужність і нездарність. Знайте і не забувайте, що ми є братами й сестрами сорок-міліонового народу.

Ви наші братя, тож ведіть нас вперед, а ми підемо за Вами.

Анастазія Рибакова.

Філядельфія, Па., 12. червня 1917.

Українці і Менонїти в Саскачевані.

В провінції Саскачевані (Канада) є 235 українських шкіл, щось 50 чи більше тисяч українського народу, українські учителї, нібито учительський семинар і ще дещо; а Менонітів є лише горстка в кількох кольоніях, мають лише 27 шкіл всего на всего, не мають так богато своїх учителів, ані державного учительського семинара, але хто стоїть ліпше? Хто має закони за собою? Менонїти, розумієть ся, хоч їх далеко меньше.

Візьмім лише шкільне питанє. В українських школах у Саскачевані вчать лиш одну годину на день української мови і за те кричать на Українців шовіністи по цілій Канаді; а Менонїти у своїх 27 школах мають свою німецьку мову за викладову, значить ся всего вчать дитину в німецькій мові, яку вона розуміє, а позатим анґлійську мову вчать яко предмет. І вони на тім добре виходять і анґлійська мова. Бо коли учитель все добре пояснить в мові, яку дитина розуміє, то і дитина скорше навчить ся анґлійської мови і все проче, як рахунки, історію, ґеоґрафію і друге ліпше зрозуміє і затямить скорше, ніж тоді, коли учитель про все бубнить в чужій, для дитини незрозумілій мові, а вона дивить ся на него великими очима і не розуміє.

І чому то Менонїти мають такі права, а ми Українці не маємо?

Тому, що Менонїти були мудрійшими від нас, заки приїхали сюди до Канади. Вони не їхали на осліп, без пляну. Вперед вислали з Европи (вони мешкали в полудневій Росії, на Україні) до канадійського правительства своїх людий-делеґатів, які зробили з канадійськими „ґуберманами" таку угоду, що Менонїти будуть мати релїґійну свободу і цілковиту контролю над їх школами, коли приїдуть до Канади. Дістали чорне на білім в році 1873 від тодїшного правительства Канади, на чолї якого стояв сер Джан А. МекДоналд. І аж тодї приїхали, як мали вже угоду і знали, на що їдуть.

А ми Українці безплянові, кождий про себе.

З сего лишаєть ся для нас добра наука на будуче. Як маємо що почати, то до сего треба орґанізації, треба пляну, треба всім разом порозумітись і тягнути в одно, разом, сильно і в свою сторону — а не в чужу. Чужі до нас не притягнуть свого.

(„Український Голос").

Ще поверх 30 комітетів не прислало рахунків і гроший.

Отсим пригадуєть ся Хв. Комітетам, щоби старали ся як найскорше покінчити рахунки з уладженого у своїй місцевости „Українського Дня" і прислали точний звіт зі зібраних жертв на „Касовім звіті", який кождий Комітет одержав.

Чеки (дрефти, моніордери) треба виписувати так:

FEDERAL TRUST CO. OF NEWARK (FOR UKRAINIAN RELIEF FUND).

Касові звіти враз з чеками належить посилати на адресу:

REV. E. SYDORIAK, 42 VAN BUREN STREET, PASSAIC, N. J.

До касових звітів належить долучити також спис колєкторів і ними зібрані квоти.

ЕВРОПЕЙСЬКА ПРЕСА ПРО НОТУ ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА.

Нота президента Вілсона, вислана на руки російського тимчасового правительства, викликала в европейській пресі великий шум. Англійська і французька преса привитала її з великим ентузіязмом; німецька преса здержала ся від всяких коментарів. Лишаєть ся зазначити становище російської і австрійської преси.

Петроградські „Извѣстія Совѣта Рабочихъ і Солдатскихъ Депутатовъ" пишуть:

Не треба богато розводити ся про сю ноту.

Президент Вілсон глибоко ошибаєть ся, коли він думає, що висказані ним погляди будуть мати якийнебудь вплив на революційну Росію. Російська революційна демократія знає, що лише боротьба робітничої кляси всіх країв, енергічна боротьба з імперіялізмом, приведе до міжнародного мира. Високопарними словами і туманними фразами нас не приманиш.

Президент Вілсон каже, що Німці інтригують, аби розділити аліянтів. Ми не віримо сій старій історії; ми віримо лише, що наступила клясова боротьба між сьвітовим пролетаріятом і імперіялізмом. Ми мусимо сказати, що в нотах Франції і Англії ми не знаходимо ніяких узглядень нашого принципіяльного клича: „ніяких заборів".

„Новая Жизнь" пише:

Коли Ви (президент Вілсон) думаєте, що вся відвічальність за криваву міжнародну різню паде на Німеччину; коли Німеччина одна у всім винувата — і що, розумієть ся, вона повинна бути покарана, то будьте щирі і послідовні, не обманюйте нас, не висловлюйте ся туманно і неясно, — говоріть прямо, явно, ясно.

Президент Вілсон торжественно взиває всі свобідні народи — зєднати ся! Ми чули вже такі зазиви від імперіялістів ріжних країв. І все, вслід за тими зазивами, роздаєть ся грохіт гармат...

„Рѣчь" пише:

Своєю нотою президент Вілсон виспівав працальну пісню всій політиці ради робітничих і жовнірських делєгатів. Ми вповні годимо ся з президентом Вілсоном.

Вілсонова нота се мова чиста, без ніяких дипльоматичних підступів. Правдивий репрезентант демократії говорить так, як повинна говорити сьвітова демократія. Радикальні і соціялістичні ноти з Америки, Англії і Франції не представляють нас в добрім сьвітлі. Наші приятелі і вороги представляють Росію безсильною. Росія доручила ультимат своїм союзникам, але одиноким попертєм його є наша сила і наша погроза в заключеню окремого мира.

„Русская Воля" пише:

Американського імперіялізму нема. Америка не має на увазі ніяких матеріяльних користий. Але президент Вілсон розуміє, що Німеччина не повинна остати ся непокараною. Коли би Німеччина остала ся непокараною, то вона зараз по заключеню мира почала би знова приготовляти ся до війни.

„Биржевыя Вѣдомости" пишуть:

Навіть найкрайнїйші пацифісти повинні прилучити ся до голосу президента Вілсона.

Австрійські часописи загально заявляють, що Росія мусить поступити проти волї своїх західних союзників, і що війна мусить продовжати ся так довго, як довго Европа „не зблїдне по великім кровотоку".

„Райхспост" пише:

Коли би центральні держави були побиті без вступленя Америки до війни, тоді президент Вілсон був би дальше продовжав свої мирові заходи. Є неможливим, аби Росія, набравши досьвіду зі союзників, продовжала дальше жертвувати своє житє і майно.

„Вінер Таґеблят" вірить, що президент Вілсон не буде мати більше щастя від инших славних аліянтських політиків.

„Естеррайхіше Фолькецайтунґ" каже, що принципи президента Вілсона мусять конечно змусити Анґлію віддати Ірляндію, Єгипет і Індії.

А „Ехтраблят" додає, що Франція мусить віддати Мароко, а Італія Триполіс.

Обі останні часописи оскаржують президента Вілсона, що він задумав побудувати всесильну будучність Америки на руїнах Европи.

ЧОМУ Я НАЛЕЖУ ДО У. Н. СОЮЗА.

Приїхавши до Америки тому чотири роки назад, я став приглядати ся житю наших імігрантів, як рівнож переконував ся, яке значінє мають українські орґанізациї в Америці для нашого народу.

Від часу до часу діставали ся до моїх рук ріжні українські часописи, з яких я поволеньки набирав переконаня, котра українська орґанізація тут найлучша і найпевнійша. Я робив се в тій цїли, що хотів до котроїсь із них вступити, знаючи ще зі старого краю, що для нашого робітника посмертна асекурация є конче потрібна. Отак через цілі два роки я не міг рішити ся, до котрої орґанізації вступити, щоби обезпечити себе від випадку або і смерти. Мені ходило о те, що не в тім річ, аби вступити і платити, але в тім, де я можу бути певний, що по моїй смерти моя жінка і діти дістануть певну запомогу.

Отже по двох роках своїх дослїдів я вибрав першу і найбогатшу нашу орґанізацію — Український Народний Союз, бо уважав її за найпевнійшу.

Я тут абсолютно не хочу шкодити ніякій українській орґанізації, ані одиницям, лише хочу помочи нашому загалови, аби він знав, що коли платить свої тяжко запрацьовані гроші, то нехай платить у певне місце, бо тут ми всі маємо одну спільну ціль, длятого повинніськмо належати тільки до одної орґанізації, сильної, певної і тривалої, а такою **мусить бути Український Народний Союз в Америці.**

Тут заявляю з гори, що я не стараю ся о ніякий уряд в У. Н. Союзі, ані не шукаю ніякої посади в тій нашій орґанізації; я хочу лише бути добрим та щирим її членом і бажаю, щоби кождий член У. Н. Союза був такого духа, а тоді певно раз на все щезнуть між нами всякі роздори, які тепер тут переживаємо непотрібно. Я пишу сї стрічки з глибокого переконаня, що **Український Народний Союз є найліпшою, найсолїднїйшою і найпевнїйшою українською орґанізацією в Америці.** Будьмо певні, що то всьо решта, яке-б не було, є штучне, вітром підшите, і майже від вітру валить ся, а прийде час, що мусить повалити ся, бо всї ті українські орґанізації, які збудовані пізнїйше від У. Н. Союза, то збудовані тільки на те, аби нероби зробили собі певні корита на якийсь час. То всьо стало ся із заздрости тих людий, яким ані крихітки не лежить на серци народне добро; вони лише дбають о те, аби як жити вигідно в Америці, бо їм яканебудь „шапа" або чесна та щира праця представляєть ся найгіршим чортом, з великими рогами. Тому то вони задумали розбити У. Н. Союз, аби стати яким урядником або редактором, а притім щоби здобути кавалок легкого хлїба — решта їх нічого не обходить...

Український народе великої Америки! Ми се дуже добре розуміємо, що не кождий з нас може бути урядником чи редактором, бо до сього треба мати відповідне образованє і відповідний дар до кождої праці в кождій галузи. Але добрими і живими членами У. Н. Союза, першої нашої орґанізації в Америці, ми повинні і мусимо бути, всі як один, бо тільки тоді зажиємо весело між собою, коли пізнаємо, що жиє лиш один чесний український нарід туг у дорогій вітчині.

Ми мусимо вже раз зрозуміти, що нам конче треба українських шкіл, народних домів, правдивого українського народного театру і щирого народного житя. Тож не числїм на чужі сили, лише на свої власні; і не чекаймо на манну, бо вона нам не спаде і нас не спасе, як собі не поможемо самі.

На нас, членів У. Н. Союза, спадає особливий народний обовязок, длятого згуртуймо ся разом при нашій найбільшій народній твердині та зрозуміймо те, що „вже минули ті часи, що грали на баси"; нині грають на лучших інструментах... Также само минули ті часи, коли ми вірили всяким дурисьвітам, неробам, виродкам нашого поневоленого народу. Ми вже тепер добре знаємо, що ті панки старались і стараються ся всякими способами і за всяку цїну розбити першу і таку корисну для нас, українських робітників в Америці, нашу дорогу твердиню, і знївечити щиру працю перших наших імігрантів, котрі тяженько напрацювали ся, заки дійшли до намірених цїли.

Якраз тепер є дуже добра нагода до щирої народньої праці, до гуртованя одиниць під один прапор. Ще в біжучім місяци У. Н. Союз приймає нових членів за половину вступного, тож використаймо сю нагоду як слїд, щоби наші братя, українські робітники, не тиняли ся по ворожих орґанізаціях, а то й поза всякі орґанізації. Коли ми зробимо свій народний обовязок, тоді напевно наша часопись „Свобода" стане денником і дасть нам такий душевний корм, який нам тут потрібний. Тут не треба великої праці, лише трошки доброї волї. **Нехай кождий старий член придбає найменьше одного нового члена, а тоді наш У. Н. Союз, наша одинока щира народна орґанізація, стане нашою гордощию на чужині і такою силою, з якою мусять ся числити всї вороги українського народу.**

І. Гаврилюк,
член 70 відділу У. Н. Союза.

ПОЯСНЕНЄ І НОВІ ПРОЕКТИ В СПРАВІ ВІДЛОЖЕНЯ КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗА.

О. Хомяк в дечім не зрозумів моєї пропозиції відложеня конвенції У. Н. Союза на неограничений час, проте я осьміляю ся дещо близше обяснити сю мою пропозицію.

Я, піддаючи гадку відложити конвенцію Союза на **неограничений** час, тимсамим не раджу зрікати ся права вибору урядників, але тільки раджу відложити ті вибори на час неограничений. Слово „неограничений" я розумію відложенє від одного дня, рахуючи день по часі, коли конвенція мала би бути скликана, аж до такого часу, який члени Союза узнають за відповідний. Я кажу: від одного дня до тижня, місяця і т. д., отже кождого часу по тій даті, на яку конвенція буде скликана. Отже ми не зрікаємо ся вибору, але тільки відкладаємо се на якийсь час.

Що дотичить предложених о. Хомяком справ, які мали би рішити ся на конвенції, то з них остає тільки одна, котрої ми не можемо рішити без конвенції, а іменно § 242, але і сей параграф відділи легко можуть поправити в той спосіб, що добровільно один раз зложать подвійну квоту місячної вкладки, а ся квота остане яко капітал закладовий для обезпеченя відділу від тих, що не платять. Се можна би зробити з такими членами, котрі не платять правильно своїх вкладок, а в такім разї відділ може ухвалити так, що кождий член раз на весь час приналежаня до Союза заплатить подвійну квоту своєї місячної оплати. Коли би хто ухилив ся від тої ухвали і один раз не заплатив своєї вкладки, то він буде поданий до суспензії. Я є переконаний, що на сю ухвалу згодять ся члени відділу добровільно, аби бути забезпеченими від суспензії, а відділ буде забезпечений від втрати, бо буде мати одну сталу додаткову вкладку від члена в касї, а ту вкладку, котру член буде правильно платити, то буде все один місяць наперед. Отже отсею добровільною ухвалою відділ може забезпечити ся від втрати. Таку ухвалу відділи У. Н. Союза повинні тепер ухвалити і від кождого новопринятого члена брати першу вкладку подвійну. В сей спосіб члени будуть мати заплачену свою належитість усе один місяць наперед.

Щодо „лінів", а іменно, що тим членам, котрі їх взяли, їх посмертне збільшаєть ся, то на се нема ради. Ті, що взяли „лін", взяли на свою полїсу ризико, що дістануть меньше, а коли їм удало ся дожити і уникнути смерти й меньшої виплати, то се їх щастє. Такогосамого щастя могли пробувати і ті, котрі не взяли „ліну", а коли вони не хотіли ризикувати і добровільно зрікли ся побільшеня своєї полїси, то на се конвенція ради не знайде і не може знайти.

Вкінци пише о. Хомяк: „Та найважнійша справа се наша стара вітчина. Є велика надія, що в наших часах рішить ся доля України. Наш голос, відповідно убраний і в відповідну сторону звернений, міг би помочи вирятувати Галичину з ляцької неволї", і т. д. Я якраз дуже годжу ся з сею гадкою Впр. о. Хомяка і до попереднього проекту додаю ось-таку пропозицію:

Я від давна носив ся з гадкою, щоби в українській справі подати президентови Вілсонови петицію з тисячами підписів, і щоби ту петицію президентови подала громадна депутація, прим. від 500 до 1000 людий. Але я не міг знайти розвязки на сей проект. О. Хомяк якраз піддав мені своїми замітками розвязку дуже щасливу.

Ось-так, на случай, як війна чи то закінчить ся чи буде кінчити ся (прим. заключить ся розєм), ми скличемо конвенцію У. Н. Союза, а як можливо то й инших орґанізацій, до Вашінґтону. Се не зробить великої ріжниці тим, що будуть їхати на конвенцію, а така конвенція Союза у Вашінґтоні не тільки полагодилаб свої конвенційні справи, але моглаб гремільно, як є, удати ся до президента і зложити йому заяву в українській справі. Се мало би не тільки величезний вплив на Америку, але розіслаб ся вість по цілім сьвіті, що депутація Українців, зложена прим. з 1.000 людий, передала петицію в українській справі президентови, всім амбасадорам, а можливо що й иншим впливовим людям.

На той день, коли депутація малаб удати ся до президента й амбасадорів, належалоб запросити і всі инші товариства й орґанізації до участи, а коли би вони не могли гремільно явити ся, то нехай би вислали своїх відпоручників так, аби можна було представити президентови репрезентантів таких а таких товариств, орґанізацій і т. п.

Сей проект коли би зістав одобрений нашим громадянством, я би обяснив і обробив ширше й докладнїйше, бо я до сеї справи від давна приготовляв ся. Але я не міг знайти способу на покритє коштів. Аж о. Хомяк подав мені спосіб, як сю справу розвязати.

Щодо того, щоби заявити президентови льояльність, то се екзекутиви всіх наших товариств чи орґанізацій можуть тепер зробити самі. Належало би тільки видати формуляр і нехай екзекутиви наших орґанізацій підпишуть ті відозви в імени цїлої орґанізації, а коли буде потреба, то такісамі чи инакші формулярі могли би попідписувати всї відділи. Все те могла би кожда орґанізація зокрема вислати до Вашінґтону тепер.

Отже за відложенєм конвенції У. Н. Союза приходить ще один арґумент, а притім неограничений час прибирає форму більше ограничену.

Др. В. Сіменович.

P. S. Вибір делєґатів на конвенцію повинен, розумієть ся, відбутись тепер, у приписанім статутом часї, але ті делєґати не їхалиб на конвенцію доти, аж доки загал не зажадав би скликаня конвенції від уряду У. Н. Союза. А що се могло би наступити кождого часу, тож делєґати повинні бути готові, вибрані і потверджені головним урядом У. Н. Союза.

ПРИГАДКА.

Отсим пригадуєть ся всім місцевим урядникам і членам Українського Народного Союза, що сего місяця т. є. червня 1917 р. Головний Уряд У. Н. Союза принимає нових членів за половину вступного.

Просить ся сих два тижні часу використати і приєднати як найповажнїйше число нових членів до відділів і до У. Н. Союза.

Коли би хто потребував якихнебудь інформацій в справі У. Н. Союза чи яких друків, нехай пише на адресу головної канцелярії У. Н. Союза:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Головний Уряд У. Н. Союза.

РОЗПРАВА ПРОТИ Д-РА АДЛЕРА, УБИЙНИКА ҐРАФА ШТІРКА.

Перший день розправи.

Дня 18. мая б. р. перед віденським виїмковим судом розпочала ся розправа проти д-ра Фрідріха Адлера, який 21. жовтня 1916 року убив австрійського премієра, ґрафа Штірка. Убийство Штірка др. Адлер зясував яко демонстрацію перед сьвітом і пересторогу для Австрії, а також для цілого сьвіта, що кривда все мусить бути пімщена.

Свій злочин др. Адлер порівнав до злочину кождого офіцира, який на війні вбиває, або каже вбивати. Свій атентат він поповнив не з божевіля, але поповнив його з ясного розуміня сути річи. Він не міг стерпіти тих порядків, які заводив премієр Штірк, касуючи там есьо, що йому не сподобало ся, а що було корисне для міліонів населеня держави. Вже само скасоване зборів австрійського парляменту мусіло викликати в душі поступового чоловіка протест проти такого насильства.

Коли правительство доптче закони, ухвалені ним самим, то кождий горожанин має не лише право, але й обовязок боронити ті закони.

В дальшім тягу своєї промови др. Адлер звернув увагу на викривлене попередних принципів австрійської соціял-демократії, яка протягом війни зійшла до тої степени низини, що нині на соціялістичну конференцію в Стокгольмі іде яко правительствене післанництво. **В Австрії ніхто не робить з переконаня, лише задля інтересу.** Факт, що сей дух знайшов собі доступ і до соціял-демократичної партії, пхнув його до виконаня атентату. До війни між ним і його партійними товаришами це було цілкого спору. Спір наступив підчас війни, коли він переконав ся, що його партія зійшла на манівці. Соціял-демократи зрадили клич, що пролєтаріят веде боротьбу за добро цілого людства. Тепер вони не можуть направити своїх блудів. Вже від початку російської революції австрійські соціял-демократи старають ся завернути з лихої дороги, але надармо.

„Коли хто поставить себе в моє положенє, — говорив Адлер — тому стане ясно, в якім політичнім противенстві я стояв супроти моїх партійних товаришів і чому я старав ся привернути в них міжнародні ідеали. **Я не був анархістом** і ніколи не вірю в індивідуальну акцію. Я стою на становищи масової боротьби, яку мусить ся провадити всіми способами; коли заборонена леґальність, то бороти ся і насильством. А що мій акт є індивідуальною акцією, то се ще не означає, що я побиваю масову боротьбу або революцію. **Своїм актом я хотів дати почин до масової боротьби в Австрії".**

Другий день розправи.

Обжалуваний обговорює свої відносини супроти російських соціял-революціонерів, а відтак цензурні відносини в Австрії і каже, що всякі опресії на друковане слово виходили зі сторони ґрафа Штірка. Відтак звернув увагу на судівництво, а головно на остру методу суду красвої оборони, на що вказує процес Маркова і Крамаржа. **„Через два і пів року** — каже Адлер — **ми не знали, хто властиво рядить державою".**

Обжалуваний звертає свою увагу на парляментарне питанє і зазначує, що **ґраф Штірк був найбільшим ворогом парляменту, про що сьвідчать загальні вибори. Штірк хотів звести парлямент до абсурду.** Штірк поводив ся самовільно. Він не хотів рішати зі своїми парляментарними товаришами австрійсько-угорської справи, але хотів порішити її разом з Тісою. **Він ще на протяг 20 літ хотів задержати у своїх руках 14-тий параґраф.** Тіса своїми впливами запанував над Штірком, а Штірк покорив ся Тісі до ніг.

„Ціла Австрія — говорить дальше Адлер — **заявила, що такі відносини є неможливі.** Мусить наступити цілковита зміна. Мій атентат не був вимірений лише проти Штірка, але також проти австрійської морали. **Штірк хотів замінити Австрію в автократичну державу.** Він був чоловіком, який опирасть ся на насильстві і насильством рішає всї справи".

На запит прокуратора, чи правдою є, що Адлер намірив був виконати атентат вже 1½ року перед тим, Адлер відповів: „Так! Ще в 1915 році, коли мене покликано до війска, я був задумав атентат. **Я є того переконаня, що не вільно стріляти, а коли вже доходить до того, що треба стріляти внішного ворога, то треба застрілити найперше ворога внутрішного, близшого".**

На запит прокуратора, хто ще крім нього брав участь в убийстві Штірка, Адлер відповів: „Я і австрійський міністер справедливости Гохенбурґер і угорський премієр Тіса. Останний є співвинуватий через те, що в Австрії загально говорили, що Тіса має стати диктатором Австрії".

Розправа скінчила ся. По 4-годинній нараді лава присяжних судіїв засудила д-ра Фрідріха Адлера на кару смерти. Обжалуваний вніс відклик неважности і вироку ще доси не виконано.

Проти засуду Адлера виступили рішучо російські соціялісти, які жадають від австрійського правительства уневажненя вироку, кажучи, що др. Фрідріх Адлер виконав атентат в обороні демократії.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів.—Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до поширеня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дякоучителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

ОГОЛОШЕНЄ.

Повідомляю інтересованих, що моя теперішна адреса є
о. Д. Хомяк,
114 So. Chestnut St., Shenandoah, Pa.

КОНКУРС.

Русько-католицька парохія в Kогус, Н. Й., потребує дякоучителя. Зголошеня слати до: 70-72
REV. A. ULANYTZKY,
198 Ontario St., Cohoes, N. Y.

На продаж БИЗНЕС ВІНДОКЛІНЕРСЬКИЙ, з добрими костумерами. Ціна $300. Продасть сейчас. Голоситись: 70-1
E. WIECZOREK,
178—13th St., Jersey City, N. J.

Хто би знав де перебуває мій брат МИКОЛА МРИКАЛО, котрий служить при американській армії, яка стоїть залогою в Тексас, зволить повідомити мене на адресу: 70
WASYL MRYKALO,
Box 226, Woodbridge, N. J.

Хто з добрих людий схотів би приняти на вихованє 9-місячну здорову дитину, якій відмерла мати а батько не всилі є тримати її при собі, зволить ласкаво зголоситись до: 70
MICHAEL BRUDNIAK,
15 Tillman St., Allentown, Pa.

Пошукую свого сина ІВАНА ГУСКУ з села Бабінці, пов. Борщів. Перед роком виїхав до Міннеаполіс, Мінн. Мати небезпечно слаба. Хто би о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: 68-70
PETER HUSKA,
614 Literary St., Cleveland, O.
Хто подасть його точну адресу, дістане $5.00 нагороди.

Пошукую свого товариша МИКОЛУ КУЛЬЧИЦЬКОГО з пов. Самбірського в дуже важній справі. Минувшого тижня перебував в Ню Йорку, 116 Іст 4-та ул., тепер має перебувати в околици Ню Йорку. Хто сейчас подасть його точну адресу, дістане 5 долярів нагороди. Голоситись на адресу: 69-73
OLEKSA PETRYSHYN,
116 E. 4th St., New York, N. Y.

Пошукую свого шваґра ЯКОВА і РОЗАЛІЇ НАЙГАМЕР, походять з села Стебник, пов. Дрогобич. Мають перебувати в Філядельфії або в Шікаґо. Прошу голоситись на адресу: 69-71
WASYL PUZAKOWSKY,
2418 W. 2nd St., Chester, Pa.

РЕСТАВРАНТ НА ПРОДАЖ, між українськими, польськими і словенськими людьми, в добрім положеню, бизнес вироблений. Нагода для наших людий. Властитель продає задля родинних конечностий. Голоситись до: 69-71
KYSENKA DOLYNNA,
11 Flemming Ave., Newark, N. J.

Пошукую брата ДМИТРА КОРХУТА і краянів, АНДРІЯ КУПЦІВ, СТЕФАНА ЗАНИК, ОЛЕКСУ ЗАСТАВНОГО і МИХАЙЛА ПАХОЛОК. Перебуваю в італійськім полоні. Голоситись на адресу:
JOHAN KORCHUT, 70G
6 Reparti, Prigionieri
AVEZZANO, ITALIA.

Пошукую шваґра МИКИТУ ШВЕЦЬ і ГРИНЬКА МАҐАЛЯС з Борків малих, повіт Скалат. Маю для них дуже важні документи. Хто би о них знав або вони самі, зволять зголоситись на адресу: 70
IWAN CZAHARYN,
23 Cato St., Woonsocket, R. I.

УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА!

Висилає свій катальоґ українських строїв сейчас на Ваше жаданє. Присім повідомляємо всіх Родимців, що дотеперішна наша адреса зістала змінена і просимо її запамятати на будуче. Пишіть ще нині на нову адресу: 68-70
M. J. I. HANKA,
744 Tremont Ave., New York, N. Y. Bronx.

ПРОДАМ ТАНО ФОТОҐАФІЧНИЙ АПАРАТ, дуже добрий до знимання портретів і груп, як також до копій, розмір 8x10 цалів. Conley Anastigmat Lens, Wide Angle Lens і всі прибори до фотографованя. Голоситись: 70-72
B. MACHNYK,
Box 28, Barnesboro, Pa.

Читайте українські книжки і газети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свобода".

НА ДНЯХ ВИЙШЛИ ДРУКОМ І НАКЛАДОМ „СВОБОДИ" СЛІДУЮЧІ КНИЖКИ:

Починок	15 цнт.
Оповіданя з військового житя	15 цнт.
„Украдене щастє"	25 цнт.
Гетьман Мазепа	25 цнт.
Вибір поезій І. Франка	35 цнт.
Оповіданя Панталеймона Куліша	15 цнт.
Оповіданя Олекси Стороженка	15 цнт.
Про землю сонце і звізди	40 цнт.

Маємо також на складі:

Кишеньковий укр.-анґ. словарець, 250 сторін	$1.00
Укр. Кухарка. Сю книжку повинна мати кожда ґаздиня	75 цнт.
Про полові справи. Докторська книжка, кождому придатна	30 цнт.
Порадник лікарський	20 цнт.

Замовленя посилайте на адресу:
„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

КАЛЕНДАРІ НА 1917 РІК.

ПРИЯТЕЛЬ ЖОВНІРА, дуже цікавий, з многими образками з поля битви. Ціна ....50 цнт.
КАЛЕНДАР ЗАГАЛЬНИЙ, ціна $1.00
Замовленя треба посилати до: 55—
UKRAINSKA KNYHARNIA,
34 E. 7th St., New York, N. Y.

Читайте українські книжки і газети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Спростоване негідної клевети.

В 66. числі „Свободи" (з дня 7. червня б. р.) в рубриці „Американські вісти" була поміщена новинка п. з. „До чого можуть довести карти". У тій новинці було подано, що „два товариші, Чачка і Смульський в Куртіс Бей, Мд., посідали собі до карт і Чачка програв около 50 долярів". Опісля було сказано, що Чачка домагав ся звороту своїх гроший, але Смульський не хотів їх віддати. Тоді Чачка вийшов до шопи і там повісив ся на шнурі, котрий відтак перерізано і вратовано самовбийникови житє.

На другий день по оголошеню сеї новинки п. В. Чачка з Куртіс Бей прислав до нашої редакції письмо, в якім цілу ту новинку назвав „ложию, поданою чоловіком без чести", і просив о відповідне спростоване сеї клевети.

Ми перепросили покривдженого п. Чачку в окремім листі, а тут перепрашаємо його публично. Наша редакція дістала згадану висше новинку з повним підписом її автора і думала, що читач „Свободи" не може упасти так низко, щоби відбирати честь невинному чоловікови і наражувати редакцію часописи на неприємности. Показало ся одначе, що між Українцями в Куртіс Бей найшов ся такий вирід, який навіть не заслугує на назву людини. Сумно, дуже сумно!...

Позволимо собі на сім місци висловити переконане, що читачі „Свободи" в Куртіс Бей і околици будуть відносити ся до п. Чачки з відповідним довірєм і тим способом надолужать покривдженому на чести чоловікови за ту огидну клевету, якої допустив ся супроти нього один член з тамошної української громади.

Сотки тисяч не реґістрували ся.

Після урядового обчисленя число осіб, які зареґістрували ся 5. червня, є далеко меньше ніж сього можна було сподівати ся. У многих стейтах, головно в західних, люди масами відклонили ся від реґістрованя. Як сподівають ся, число незареґістрованих перевисшить 1,000.000.

Суд над антимілїтаристами.

В Ню Йорку відбула ся розправа проти Г. Левіна, Л. Крамера і М. Бейкера. Левіна за се, що не зареґістрував ся, засуджено на 12 місяців арешту; Крамера за антимілїтаристичну пропаґанду засуджено на 36 місяців арешту і на 10.000 долярів гривни; Бейкера на 20 місяців арешту.

Справа вела ся лише кілька годин.

Арештоване німецького редактора.

В клівленд О., власти заарештували Вальдемара Ностеца, редактора німецьких часописий „Вехтер" і „Анцайгер".

Арештоване сьвященика-ґерманофіла.

При виході з церкви в Пеорія, Ілл., арештовано старця-сьвященика Дж. В. Кларка, якого підозрівають о ґерманофільство. Мимо запевнень арештованого, що він є Американець і патріот, і готов також вступити в ряди американської армії — його під ескортою відвезли з церкви до арешту.

До Вашінґтону приїде японська місія.

З Вашінґтону доносять, що в тамошних політичних кругах сподівають ся прибутя японської дипльоматичної місії. Після деяких даних місія приїде десь в половині липня. На чолї місії стоїть архикнязь Ші, бувший міністер заграничних справ Японії. Японську армію буде репрезентувати ґенерал-майор Суґано, а фльоту віцеадмірал Такешіта. Місія має на цїли полагодити всї спірні справи між Японією і Злученими Державами.

Торговля з неприятелем буде заборонена.

Комісія для міждержавної і заграничної торговлї задумала внести перед конґрес проєкт про заборону торговлї з неприятелем. На основі сього проєкту всї німецькі патенти в Злучених Державах, включаючи навіть лїкарство, були би уневажнені.

Шваб побільшує свої фабрики.

Чарлс Шваб, президент Бетлегем Стіл корпорації, заявив на зборах сьвітового конґресу купців, в Дітройт, Міш., що його спілка вкладає нових 20,000.000 долярів, аби поширити і побільшити свої фабрики амуніції.

Вілсон обіцює поміч сансальвадорській републицї.

Президент Вілсон вислав до президента републики Сан Сальвадор телеґраму, в якій обіцює всяку поміч потерпівшому наслїдком землетрясеня населеню.

Протягом тижня Анґлія зібрала тут 843 рекрутів.

Перший тиждень анґлійського рекрутованя в Ню Йорку дав Анґлії в результаті 843 жовнїрів. Анґлійський міністер війни надіслав до анґлійського рекрутаційного бюра в Ню Йорку слїдуючу телеґраму: Кождий анґлійський підданий, який надасть ся до військової служби і перебуває тепер в Злучених Державах, повинен сповнити свій частинний обовязок супроти держави, вступаючи до війска.

Американські горожани можуть свобідно опустити Туреччину.

З Вашінґтону доносять, що турецьке правительство дозволило на свобідний відїзд американських горожан з Туреччини. Правительство Туреччини не буде ставити в сїй справі ніяких перепон.

Пиво дорожіє.

В Ню Йорку на Бродвею мала склянка пива коштує 7 центів, а велика 12 центів.

3-мілїонова пожичка для Сербії.

Міністерство фінансів Злучених Держав виасиґнувало Сербії суму 3,000.000 долярів. Анґлія одержала дальших 75,000.000 долярів. Відколи Злучені Держави виповіли Німеччині війну, відтоді правительство випозичило аліянтам 923,000.000 долярів.

Цїна збіжа підносить ся.

Цїна збіжа на шікаґовській біржі підскочила наслїдком повідомленя, що вітри і непогода наробили в стейті Тексас великої шкоди.

Експльозія в фабрицї цукру в Бруклинї.

Наслїдком експльозії в пакунковім відділї в цукровни Гавемаєра і Ельдера в Бруклинї, Н. Й., в заводах повстав великий огонь, який наробив шкоди майже на 1,000.000 долярів. Наслїдком огню стратила житє одна особа, а 22 опинило ся в шпитали.

В Шікаґо заборонено давати в салунах „фрі лонч".

Шікаґовська міська рада заборонила властителям салунів давати гостям безплатну перекуску, так звану „фрі лонч". Своє розпоряджене рада оправдує тим, що така перекуска є шкідлива для здоровля.

Нездібний до війска, бо забогато важить.

Лїкарі маринарського корпусу у Філядельфії, Па., відкинули декларацію Говарда Альва Стілвела з Нюарку, Н. Дж., бо він забогато важить. Стілвел важить тепер 284 фунти.

79-лїтний дістав 40 лїт арешту.

Найвисший суд стейту Мізурі засудив на 40 лїт арешту Віліяма Морґеда, міського маршала з Анїстону, Мо., за убийство Рой Дженкінса, яке він поповнив 20. падолиста 1914 року. Морґед заарештував був Дженкінса, а коли сей вирвав ся і втїкав, Морґед без перестороги убив Дженкінса на місци. Морґед числить тепер 79 лїт житя.

НОВИНКИ.

Від часу революції в Москві і Петроґраді вийшло 700 нових ґазет.

Як для народу є конечна часопись, сьвідчить факт, що від часу вибуху російської революції в Москві і Петроґраді вийшло 700 нових ґазет.

Кореспонденти часописий нарікають, що мусять збавити 4 години денно лише на переглянене петроґрадських ґазет. Найкрасше розвиваєть ся „Новая Жизнь", яку видає і редаґує Максим Горкий.

Грозить Швеції революцією.

В шведськім парляменті один консервативний посол інтерпелював правительство в справі останних кровавих демонстраций в краю спричинених виборчою реформою. На сю інтерпеляцію міністер внутрішних справ, Сидов, відповів, що правительство поробить всякі можливі кроки, аби охоронити населенє краю від подібних заворушень. На заяву Сидова відповів провідник шведських соціялістів, Гяльмар Бранінґ, кажучи, що колись міністер буде жалувати своїх слів, бо коли справи піддуть дальше тоюсамою дорогою, що доси, то в Швеції прийде до революції.

Ґенерал Брусілов за републикою.

Російський ґенерал Брусілов заявив делеґатови київської ради робітничих і жовнїрських делеґатів, що він годить ся, аби Росію збудувати на републиканських основах. „Красше, — каже Брусілов — щоби Росія відразу замінила ся в републику, ніж має відтак знова цїлі роки переживати внутрішні міжусобиці".

Цукровий монополь в Росії.

Російський міністер фінансів А. І. Шінґарйов предложив раді міністрів проєкт про цукровий монополь. На основі того проєкту весь цукор, продукований в Росії, купують правительствені аґенти. Правительство закладає державні цукрові склади, в котрих населенє купує цукор по цїні, настановлений міністерством. Правительство продає також цукор кооперативним спілкам, а сї можуть по настановленій ними і потвердженій міністерством цїні продавати його населеню.

За 60 днів Анґлія піддасть ся.

З Копенгаґен прийшла така телеґрама: Консервативний провідник в німецькім парляменті, Гайдебранд, дав Анґлії ще два місяці житя. Він сказав: „Ми сподіваємо ся, так, ми є певні, що за два місяці відносини в Анґлії дійдуть до такої степени, що Велика Британія піддасть ся".

Гайдебранд питав німецького адмірала, чи він вірить, аби Німеччина виграла остаточну побіду при помочи підводних лодок. На сей запит адмірал відповів потакуючо.

Щодо окремого мира Німеччини з Росією Гайдебранд висловив свій погляд, що всякі стараня в тім напрямі здалоб ся раз на все залишити, бо довершити їх є неможливо. Окремий мир між Німеччиною і Росією може наступити лише тоді, коли в Росії буде сильне правительство, яке могло би зірвати всякі зносини з аліянтами. Покищо в Росії такого правительства нема.

Експльозія амуніції в Анґлії.

Анґлійський міністер фінансів, Андрю Бонар Лов, оголосив, що в фабрицї амуніції, кілька миль від Манчестеру, лучила ся експльозія, в якій згинуло 50 осіб.

Війна потриває ще один рік — каже німецька ґазета.

Німецька часопись „Кельніше Цайтунґ" пише, що війна потриває ще один рік, аж доки Франція або Анґлія не будуть готові заключити мир. Часопись радить, аби Німеччина забрала ся трохи енерґічнїйше до Франції.

Катастрофа у француській фабрицї амуніції.

Француський міністер амуніції оголосив, що одна з найбільших автомобілевих фабрик, у Франції, яка занимала ся доставою амуніції для француської армії, вилетїла у воздух. Велике число ранених забрано до шпиталю. Зпід розвалин фабрики відобувають дальші жертви. Покищо доси начислено 18 убитих і 60 ранених.

Гамбурґ віддає свої дзвони на гармати.

З великого міста Гамбурґа німецькі військові власти забрали всї дзвони, призначуючи сей матеріял на гармати.

В Парижи бють покалїчені конї на мясо.

Около 500 ранених коний тижнево приходить з боєвого фронту до Парижа, де їх бють на мясо. Настали такі часи, що кінським мясом годуєть ся тепер населенє цїлого Парижа. В місцевости Вожірард бють місячно 5.000 штук коний, а відтак мясо розсилають на околицю.

В Бельґії бють псів на мясо.

Антверпійський кореспондент амстердамського „Гандельсблят-у" доносить, що німецькі власти в Ґенті (Бельґія) видали дозвіл на отворене песячої ятки. Рівночасно власти видали розпоряджене, що різник не сьміє дати більше як два фунти песячого мяса тижнево для кождої родини.

ВСЯЧИНА.

Папський престол.

Доси на папськім престолї засідали: 1 Анґлієць, 1 Голяндець, 1 Портуґалець, 1 Швайцарець, 2 Африканці, 5 Еспанців, 6 Німців, 8 Сирійців, 14 Греків, 15 Французів і 199 Італійців.

Хлїб з липи.

Один німецький хемік винайшов спосіб добувати з липи і букового дерева муку на хлїб. Вчений заявив, що хлїб щодо смаку рівнаєть ся ячмінному, а щодо поживних складників має 4 рази більше поживних частий.

Найбільший кляштор.

Найбільший кляштор находить ся в Еспанії, який є заразом і королївською гробницею. Називаєть ся він Ескоріял. Побудований в провінції Нова Кастилія, на бажанє короля Филипа II. Кляштор має 14.000 дверий і 11.000 вікон. Будова тривала від 1563 до 1584 року, а кошти будови виносили 14,000.000 долярів.

Найбільша біблїотека в сьвітї.

Найбільшою біблїотекою в сьвітї є тепер „Народна Француська Біблїотека" в Парижи, звана давнїйше королївською. В сїй біблїотецї є около 3,000.000 книг і 200.000 рукописий.

Японські дїти починають вчити ся з підручника, який має 3.000 листків.

Правительствені дослїдники здоровля відкрили, що між нюйорськими кравцями є лише 2% людий, які є фізично здорові.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. М. Питаючий. — Пришлїть, а ми переглянемо і, як буде можна, помістимо. На случай непоміщеня — звернемо.

Г. П., Олієц, Н. Й. — Вашої дописи ми не помістимо, бо шкодуємо в часописи місця на полеміку з такою нечесною людиною. Того горбатого панка вже й могила не випростує; зрештою з тим напасником ніхто не числить ся. Вашу щиру інтенцію ми дуже добре розуміємо, але... не виплатить ся робити рекляму такому пройдисьвітови.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за місяць май 1917 р.

ПРИХОДИ:

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	296.16	132.	70.55
2.	67.53	133.	162.16
3.	21.67	135.	18.95
4.	71.71	136.	59.48
5.	40.57	137.	31.95
6.	22.87	138.	16.52
7.	101.87	140.	13.20
8.	15.18	142.	85.28
9.	54.01	145.	17.36
10.	152.57	146.	104.29
11.	6.48	147.	148.36
12.	109.11	148.	14.06
13.	38.99	149.	60.19
14.	25.50	150.	11.86
15.	44.11	151.	50.09
16.	19.98	155.	173.95
17.	28.58	160.	74.46
18.	65.06	162.	13.40
19.	13.22	165.	92.28
20.	6.42	168.	101.34
21.	14.53	170.	148.63
22.	39.37	173.	36.53
23.	17.10	174.	33.51
24.	24.33	175.	63.01
25.	19.48	178.	15.80
26.	20.95	179.	72.29
27.	56.49	180.	11.08
28.	77.85	181.	26.28
29.	85.04	186.	65.83
30.	22.10	191.	29.54
31.	9.68	192.	31.24
32.	27.51	195.	26.52
33.	22.57	198.	11.64
34.	26.04	200.	37.88
35.	20.93	202.	18.71
36.	27.05	203.	35.23
37.	12.86	205.	21.67
38.	158.62	206.	44.92
39.	38.04	209.	83.29
40.	13.94	210.	24.67
41.	67.54	211.	42.38
42.	42.39	213.	117.64
42.	15.04	214.	14.23
44.	38.78	215.	31.50
45.	84.01	217.	176.53
46.	35.15	218.	138.91
47.	94.78	220.	46.79
48.	43.36	221.	167.35
49.	65.77	223.	79.29
50.	26.16	224.	17.44
51.	35.03	225.	63.32
52.	16.04	228.	21.48
53.	82.39	229.	110.32
54.	9.53	230.	66.54
55.	6.27	233.	35.19
56.	31.83	234.	67.02
57.	56.29	235.	68.86
58.	14.78	237.	80.61
59.	33.56	238.	6.40
60.	21.90	239.	118.96
61.	40.46	240.	17.30
62.	23.77	241.	31.10
63.	154.82	243.	33.48
64.	32.59	244.	22.28
65.	94.04	245.	29.97
66.	53.79	246.	15.69
67.	71.06	247.	93.79
68.	22.68	248.	38.67
69.	40.31	251.	38.46
70.	171.40	254.	57.99
71.	23.71	255.	37.74
72.	38.91	256.	11.42
73.	18.10	258.	19.81
75.	32.66	259.	77.64
76.	109.75	261.	20.02
77.	41.85	262.	15.32
78.	81.08	263.	9.63
79.	13.31	270.	86.01
80.	18.31	273.	36.39
81.	87.08	274.	35.06
82.	16.61	276.	60.77
83.	33.23	277.	29.24
84.	7.93	278.	37.43
85.	10.08	282.	68.43
86.	59.17	283.	40.85
87.	52.74	286.	25.29
88.	14.09	288.	56.61
89.	17.60	290.	23.56
90.	31.73	291.	29.48
91.	99.30	292.	74.22
92.	10.77	293.	11.66
93.	26.87	295.	59.91
94.	29.26	296.	60.32
95.	23.25	300.	157.76
96.	54.01	301.	96.53
97.	17.90	303.	11.01
98.	52.87	305.	20.98
99.	66.94	308.	40.34
100.	10.19	314.	11.81
101.	30.38	315.	18.68
102.	144.16	316.	105.93
103.	46.86	317.	29.76
104.	136.29	318.	35.32
105.	64.07	320.	54.99
106.	130.06	321.	38.93
107.	94.74	322.	21.45
109.	95.91	323.	35.80
112.	50.24	324.	47.63
113.	44.09	326.	55.88
117.	68.26	330.	107.95
123.	17.16	332.	25.48
124.	43.66	334.	9.02
127.	62.04	335.	87.01
128.	23.29	338.	126.04

Відділ	запл.	Відділ	запл.
339.	49.81	370.	46.56
341.	38.93	371.	31.14
342.	67.35	373.	9.68
344.	15.53	379.	51.80
347.	18.50	380.	19.74
349.	31.74	381.	12.56
350.	53.75	384.	68.00
351.	19.33	385.	19.64
354.	25.18	388.	64.48
355.	34.13	391.	32.61
357.	18.05	392.	9.93
360.	49.14	393.	24.19
363.	57.13	396.	30.64
364.	23.70	400.	40.99
365.	51.86	401.	20.90
367.	39.62	402.	12.66
369.	75.16		

Процент від морґечів	465.00
Прихід друкарні	4.192.99
Рент від дому У. Н. С.	30.00
Процент з банків	467.19
Прихід за діти чл. У. Н. С.	418.83
Процент від бондів	940.00
Зворот чеків	631.40
Сирітський фонд по бл. п.:	
Андрій Музичка	300.00
Никола Гавришків	450.00
Петро Підлипчак	400.00
Іван Сачко	637.50
Разом	21.703.94

РОЗХІД.

Посмертне по бл. памяти:	
Андрій Музичка, від. 217	500.00
Николай Чипіль, від. 251	1.000.00
Николай Гавришків, від. 278	1.000.00
Станислав Загаєвський, від. 38	1.000.00
Михайло Худоба, від. 342	200.00
Петро Підлипчак, від. 4	1.000.00
Іван Сачко, від. 4	1.000.00
Йосиф Лісний, від. 155	200.00
Софина Ясна, від. 218	200.00
Запомоги з фонду убогих:	
Василь Бортник, від. 218	25.00
Йосиф Сковронський, від. 233	75.00
Дмитро Мацко, від. 106	25.00
Анна Динько, від. 102	25.00
Михайло Яцула, від. 7	75.00
Яким Кравчук, від. 44	25.00
Михайло Подобінський, від. 254	50.00
Марія Гвіздь, від. 301	25.00
Василь Пудик, від. 338	50.00
Стефан Кітинський, від. 230	25.00
Ілія Юрдиґа, від. 283	75.00
Виплата з фонду сирітського по бл. п.:	
Михайло Козуб, від. 81	250.00
Антін Кравець, від. 40	132.50
Антоніна Тіжі, від. 275	212.00
Адміністраційні видатки:	
Платня головних урядників	290.00
Платня помічника	65.00
Платня голов. опікуна	65.00
Рент за май	30.00
Видатки офісові і адміністр.	158.97
„Свобода" за май	946.90
Розходи друкарні	3.481.62
„Свобода" на просьвітне видавництво	285.60
„Амерікан Ред Крос"	100.00
„Ліберти Лон Бондс" завдаток (інвестиція посм. фонду)	200.00
Разом	12.792.59

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Готівка з кінцем цьвітня	121.389.02
Прихід за май	21.703.94
Разом прихід	143.092.96
Розхід за май	12.792.59
Готівка з кінцем мая	130.300.37

БІЛЯНС.

Стан чинний:		
Готівка	130.300.37	
Морґечі	62.375.	
Бонди	148.472	
Реальність	19.500	
Друкарня	23.850	**384.497.37**
Стан довжний:		
Фонд посмерт.	154.848.27	
„ резерв.	109.545.59	
„ адміністр.	34.094.79	
„ убогих	9.824.62	
„ народний	6.911.85	
„ сирітс.	69.272.25	**384.497.37**

Невиплачених запомог з кінцем мая б. р. остає на суму 24.871.58.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шарщонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

СЛАВНІ ДОКТОРИ ПРОДОВЖИЛИ СВОЮ ОФЕРТУ.

Флюороскопійне Х-лучами бадане у Електро-Медичних Знатоків при 134 Іст 36 ул.

Бюра електро-медичні славних докторів, котрі занимають цілий дім при 134 Іст 36 улиця, Ню Йорк Сіти, ріг Лексінгтон Евені і 36-ої улиці, є тепер отворені для публики, і як попередна оферта для хорих, буде слідуюча спеціяльна оферта відновлена на дальших 10 днів для всіх тих, котрі прийдуть.

Др. Ф. Р. Вард, лікарський директор.

Все разом, курація, порада і бадане, а в пожаданім случаю, Х-лучі, хемічна аналіза, тисненя (циркуляція) крови, за одного доляра. На отсі случаї зістала через Д-ра Ф. Р. Варда, лікаря і директора Електро-медичних Знатоків-Докторів, хорим і терплячим зроблена оферта, яка потреває через слідуючих 10 днів.

Лікарі електро-медики, яких льокалї орданаційні занимають цілий дім при 134 Іст 36-та улиця, ріг Лексінгтон Еве., зробили предложенє, аби кождому хорому дати спромогу пізнати, що можна доконати новопнайденою знаменитою електро-медичною системою і що в її надзвичайнім случаю може бути досягнене. Случаї недуги на котрі бодай частинно, не вплине корисно се лічене, не будуть приняті до курації!

Діягноза і апарати до курації хорих, які є уживані через Докторів-Медиків, є всілякого рода. Машини теперішні є скомплікованї з електричних апаратів,— находять причину недуги з цілковитою безпечністю. В заведеню тім доконано правдивого факту, що знане і електричність до тої степени зістали піднесені і звязані так, що найслабша дитина чи інвалід, їх силу без найменьшого страху і болю може видержати. Сила електричности зістає впроваджена у всі закутини тіла і в найслабший нерв чоловіка, без відчуваня через пацієнта нічого иншого як тільки полекші. Апарат впускає в тіло електрику — в силї тисячів вольт — а пацієнт має тоді таке поняте, неначе би купав ся в соняшних промінях. Не потребує цілком знимати убраня а також не треба обавлятись некорисних наслідків.

Без найменьшого відчуваня болю, тоді коли через тіло пацієнта переходять найсильнійші струї електричні і без утрати сил, може пацієнт переконати ся, як лікар дотикає котроїнебудь части його тіла, або викликує електричні іскри, або запалить папір на його тілї, або навіть притулившп до його котроїнебудь части тіла електричну лямпу її засьвітить — а через той цілий час пацієнт не відчуває нічого.

ВИДАВ ТИСЯЧУ ДОЛЯРІВ, АБИ БУТИ ЗДОРОВИМ.

Час і гроші були марно страчені. Курація електро-медична помогла сейчас, зараз в першім тижни.

До Публики:—

„Я терпів від 10 до 12 літ на сякі недуги. Терпів я найбільше на біль в плечах і крижах, а се менї дуже перешкаджало при моїй працї. Через послїдних 10 літ удавав ся я до всїляких лїкарів і видав понад тисячу долярів не найшовши навіть полекші.

Дня 2-го мая почав я лїчити ся у Знатоків електро-медичних, при 134 Іст 36. улиця, і уже при першім приміненю сеї курації слїдувала полекша дуже скоро. По однотижневій курації мій стан здоровля поліпшив ся на стільки, що з цілою певністю можу числити і маю надію на поворот мого здоровля. Сего я є певний і вповні вдоволений!"

(Підписав) Альберт Васмут,
262 Cornelia St.,
Brooklyn, N. Y.

КОЖДОРАЗОВЕ ЗАСТОСОВАНЄ КУРАЦІЇ СПРАВЛЯЛО ПОЛЕКШУ.

Моторовий електричного трамваю хвалить електричну курацію. Він є з великих болів, які до нинї мав в колїнах і раменах, цілковито уздоровлений.

В поясненю виданім 8-го мая, висказав ся пан Герман Тремплєр, ч. 516 Джейн улиця, Вест Гобокен, дуже корисно о електро-медичних знатоках, які мають свої бюра при 134 Іст 36-та улиця. Його заява звучить як слїдує:

До Публики:

„Через послїдних девять тижнів мав я сильні болї в колїнах, раменах і клубах які були трохи опухли, так, що я був цілковито немічним. Я є моторовим з покликаня і мусів через се мою працю лишити. В одній німецькій часописи вичитав я, чого доказують електро-медичні лїкарі, вишукав я їх і піддав ся їх курації. Підчас моєї першої візити був я в дуже прикрім положеню, але зараз по одномісячній курації, наступила значна полекша і я чуюсь тепер цілковито лїпше. Болї як би цілковито уступили і маю надію сего тижня ще підняти мою роботу наново. Я є певний, що ще по пару візитах буду цілковито здоровий і раджу кождій хорій особі принята до відома сї добрі наслїдки. Кождоразове приміненє їх курації приносило менї полекшу".

(Підписав) Герман Тремплєр,
516 Джейн улиця,
Вест Гобокен, Н. Дж.

СТРАТИВ МАЄТОК, НЕ БУЛО ПОВЕДЕНЯ.

Нюйорчанин є дуже вдячний електро-медичним знатокам. Дві проби курацій ні зробили на нїм великий подив.

Ню Йорк, 28. мая 1917.

До Публики:—

„Почуте глибокої подяки і поважаня для електро-медичних знатоків, які менї більше добра зробили, як всї инші лїкарі, приневолює мене писати отсї стрічки:

„Уже від довшого часу я був хорий чоловік, був немічний і безсильний аби підняти якунебудь роботу, а то длятого, що мої пальцї все були штивні. До того всего відчував я завсїгди печене в ногах, які були спухнені. Кождий, хто терпів на подібні недуги, може собі легко зобразити як я терпів, розумієсь, що і працювати не міг; не міг я навіть сам підголити ся, ні писати. На лїкарів і лїкарства стратив я маєток вартости близько дві тисячі долярів. Послїдних сьвят Рождества мій стан здоровля так погіршив ся, що я не мав уже надії піднестись з ліжка, і був немічний до тої степени, що мусїли мене кормити як малу дитину.

„Перед двома тижнями вичитав я нотатку в одній часописи, і я постановив Д-ра Варда електро-медичні бюра, при 134 Іст 36-та улиця, відвідати, аби тільки отсї слова висказати: „Все пробував я, і за се не можу бути відвічальним". Два застосованя курацийні вистарчили, аби з мене зробити чоловіка. Своїх пальців можу тепер знаменито до всего уживати; чую тепер силу в моїх ногах і руках; пухлина тепер зникла цілковито. Не маю отже нічого до дїла, як тільки повторити, як вдячний я є докторам за се, що їм повело ся привернути менї в так короткім часї моє здоровлє".

(Підписав) Стефан Кечер,
614 Іст 138 улиця, Бронкс.

РЕВМАТИЧНІ БОЛІ ПРИЧИНОЮ ПОШЕСТИ.

Була я в Европі а також в Америці на лїкарській курації. Післала богато приятелїв до електро-медичних знатоків.

До Публики:—

В послїдних двацайцяти роках терпіла я на камінні ґручоли і недугу жолудка, нирок, а також загальну грудну недугу. Пробувала я курувати ся всїлякими лїкарствами в Европі а також тут. Однак ніде не могла я найти полекші в моїх болях. Мала я дуже часто корчі а також сильний кашель мучив мене, до того всего ревматичні болї збільшали мої терпіня і я була так обезсилена, що навіть по сходах не могла ходити.

„По страченю надії на лучше, побачила я оголошенє електро-медичних учених, при 134 Іст 36-та улиця і зайшлам засягнути о пораду Д-ра Варда. Уже при приміненю другої курації, чула ся я цілковито лїпше; кашель попустив, а корчі уступили цілковито, а так само зникли болї в плечах і я є тепер цілком здорова. Тепер можу виповнювати свою роботу так, як перша-лїпша молода жінщина, мимо того, що я уже находжусь в підійшлій старости, а все те через знамениту курацію електромедичних знатоків-лїкарів. Власне тепер післалам там богато своїх приятельок, і вони є з їх знаменитої курації так само вдоволені як і я. Можу забезпечити кождого хорого, що курація та відбуваєсь без всяких болїв, а полекша, яку можна назвати знаменитою, наступає сейчас".

Підписала Марія Мус,
229 Іст 26. улиця, Ню Йорк.

ЧЕРЕЗ ЧОТИРИ РОКИ ХОРИЙ. ЗА ЧОТИРИ ТИЖНІ ВІДЗИСКАВ ЗДОРОВЛЄ.

До Публики:—

Через чотири роки були мої колїна в злім стані, а невипосимі болї поширялись від плечий аж до ніг, що менї уже докучало. Ходжене було дуже болюче і через се була я обезсилена. Жолудок мій ставав ся нерегулярним.

„Пробувала я курувати ся у богато лїкарів, але аби уже раз положити тому всему конець, постановила я ще вкінци удатись до електро-медичних знатоків, не длятого, аби зробити їм приємність але замість собі. Тепер я уже цілковито здорова, а жолудок мій находить ся в добрім стані, мої колїна не болять мене вже, і я ходжу знов легко. Болї в моїх плечах зовсїм зникають, і я є певна, що це кілька курацій цілковито мене освободять з недуги."

(Підписала) Анна Якобзен,
636 Пята Евеня.

НОВІ МЕТОДИ ЛІЧНИЧІ ДЛЯ НЕДУЖИХ ЛЮДИЙ ШУКАЮЧИХ ПОМОЧИ.

Електро-Медичні Лїкарі лїчать науково множество недуг особливо у мущин. Один з многих способів лїченя в приватній обслузі.

Упирчиві слабости, як гемороїди, фістула, пропуклина і другі терпіня приголомлюючі стан здоровля, вимагають сейчасового електро-медичного лїченя, а ціна такого лїченя є так приступною, що нїхто з терплячих людий не повинен вахати ся відвідати наш інститут для лїченя.

Слабости нирок, міхура і других органів можуть бути місцем многих комплїкацій, які не перенесли ся ще на инші органи, однак при старанній лїченю вони є рідкі, і не є небезпечні для органів вже діткнених недугою.

Другим жерелом небезпеки для недужих є — затроєнє крови. Затроєнє крови вимагає не лише докладного пізнаня недуги — але і умілости в переведеню лїченя, яке в декотрих случаях вимагає приміненя славного лїку „606" і „914" винайденого д-ром Павлом Ерліхом, помершім европейським ученім, який був надїлений нагородою Нобля. Сї лїки є також знані як „Сальварсон" і „Нео-Сальварсан".

Слабости мущин є за многі до вичисленя, однак що їм недолягало тії, найновійший спосіб лїченя віддаєсь до услуг недужих у Електро-Медичних Знатоків лїкарів, яких офіси займають цілий будинок під числом 134 Іст 36-та улиця, Ню Йорк місто.

ЦІЛИЙ ЛІВИЙ БІК БУВ УБЕЗВЛАДНЕНИЙ.

Лїчений чотири роки без осягненя помочи. Нові методи осягають скорий успіх.

До Загалу:—

Майже чотири роки я терпів тяжко від докучливих болїв в грудній клїтці з лївого боку. Я був також сильно нервовий; моя голова болїла мене безнастанно і я не міг спати. В послїдних двох роках сей стан погіршив ся. Я засягав поради кількох лїкарів — один сказав, що се є астма, а другий зовсїм не розпізнав недуги.

22-го мая я піддав ся лїченю у д-ра Варда, в його інститутї The Electro-Medical Scientists, під ч. 134 Іст 36-та улиця і по двоpазовій візитї я почув ся значно лїпше. Тепер по несповна двох тижнях, я чуюсь зовсїм добре і відсилаю своїх приятелїв і знакомих до д-ра Варда, бо уважаю, що він може зробити стільки добра для других що і зробив для мене.

(Підпис) Герман Покраска,
59 Belmont Ave.,
Garfield, N. J.

НЕМА ЗЛОГО, ЩОБИ НА ДОБРЕ НЕ ВИЙШЛО.

(Надіслана стаття).

Полишаючи на боці питаня, о скільки найновійші вісти про політичні переміни на Україні є збудовані на конкретних основах, не можемо не добачити того, що отворило очи навіть найтвердших грубошкірців „русофілів". Бачимо на Україні рух, якого від майже чотирох соток літ ожидали поколїня поневоленого народу.

І коли сей рух по більшій части приписуємо сьвідомости та невсипущій енергії чисто українських елементів, то всеж таки незапереченою правдою остане ся, що події ті тісно звязані з цілим рядом політичних змін в Росії.

Помимо того, що переввороти в Росії останних днів поступають і розвивають ся натуральною дорогою, де одно дійство є конечним наслідком попередного, то здасть ся нїхто не заперечить, що самий початок є покритий густою мракою незрозумілих для ширшого загалу подробиць, які з певностию доти лишать ся такими, доки колись, в будуччині, перо критика-історика не представить їх у дійснім сьвітлї.

І помимо тої великої правди ми вже нині замічаємо, що тайни, які перед хвилею були звісні лише визначним дипльоматам, стають звісні всякому, хто інтересує ся біжучими справами. І сьвідому Росіянинови звісно нині, що перші дні великої революції були нічим иншим як зїдливою інтриґою аліянтів, особливо Великої Британії. Бо коли кому з аліянтів найбільше ходило о тісний союз з Росією, то ходило о се в першій мірі Великій Британії. Тому її стратеґіки зрозуміли, що найменьший наклін Росії до заключеня окремого мира означає загладу аліянтам, „амінь" Великій Британії.

Як легко добачити цїли Великої Британії в тім газардовім кроцї, так тяжко знова винайти докладні причини стремлїня старого російського режіму до заключеня мира. Трудно їх приписувати цареви, трудно їх лучити з походженєм цариці. Поставивши собі однак ясно перед очи „воюючу Росію", час і місце, не помилимо ся, коли скажемо коротко, що ціла тая чорна банда, яка перед хвилею обгортала своїми кіґтями тіло російського простолюдя, стратила довіре в свої і так зогнилі сили (бож вона ніколи не вірила в сили народу) і зібрала свою стратеґію около мира. Здійсненє тодїшних заходів около мира було би величезним здобутком для центральних властий з одної сторони, з другої придержанєм старого режіму Росії (одно з найбільших нещасть для Українців), а вкінци смертельним ударом для аліянтів. Не добачувало сього російське простолюдє, не приписували тому великої ваги власти центральні, та зате зміряли глибину тої безодні дипльомати анґлїйські. „Повалити режім системи Романових" — стало їх кличем. Пійшло як по маслї. Знюхали ся з патентованими крайними елєментами великої Росії і зробили те, про що ми знаємо аж забогато... Мілюков на чоло! Однак завела ся Велика Британія в своїх хитрих намірах. І взагалі коли хто нещасливо поховзнув ся в сій війні, то всеж на першім місци Велика Британія. І тут стало ся щось неожиданого. Російське простолюдє використало нагоду. Правительство накинене, витворене штучною інтриґою, воно перевернуло. Жовнїрське і робітниче зібранє взяло керму в свої руки. Штучний початок викликав дійсний стан революційний. Затим хвиля, коли жовнїрське і робітниче зібранє переняло контролю над правительством, є найбільшою історичною подією в сїй війні і взагалі в історії всього сьвіта.

Правдою є, що в сьвітових подіях житє всякого обєкта є висновком житя загального і навідворот, однак російські патріоти загорді і самі завивають паперцями перші дні революції. Але правда не пропала, як правдою останеть ся, що безпосередним наслідком невдачі Великої Британії в своїх конспіраціях в цїли придержаня „воюючої Росії" при своїй сїдниці є нинїшна ситуація в Америці.

Як бачимо, заводять ся не тільки маленькі, але й великі санкціоновані головки. Але не велике се диво. Велика Британія не знала російського елєменту, не знала його настрою та його сьвітогляду. Більше диво було би по стороні самих російських революціонерів. Революція заскочила їх без ніяких пророцтв. Коли хто меньше був приготований на революцію в Росії, то се власне російські революціонери, а вже найменьше їх найкрайнїйші представителї, які найшли тихий захист на земли Колюмба. Факт сей не означає ніякої осмалости, анї заскорузлости, але ясно вказує на їхню безтактовність в оціньованю політичної ситуації, означає їхню дісоріентацію до того степеня, що в найповажнїйших хвилях вони можуть стати орудєм найбільших своїх ворогів.

І ми, Українцї, о скільки завдяки власним зусилям і переворотам в Росії будемо нарівні з другими народами ділитись овочами сеї війни, мусимо бути також по части вдячні Великій Британії, зглядно її невдачі політичного тягу на европейській шахівници. В тім тягу містила ся свобода Росії; він заключав також автономію України.

Отже нехай жиє Велика Британія, яка не хотячи зробила свому ворогови більше добра ніж собі самій...

М. Д.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217. повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеть ся дня 21. червня, о годині 7.30 вечер, в Ремінґтон гали під ч. 315. Кождий член має явити ся на той мітінґ і всї свої довги виплатити. Котрий член не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. Будеть ся приймати нових членів за половину вступного. — І. Заверуха, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подасть ся до відома членам Тов. ім. Івана Франка, що піврічний мітінґ відбудеть ся в неділю, 17. червня, о годині 2-гій пополудни, під ч. 822 Норт Франклін стр. На сей мітінґ має кождий член прийти, бо є дуже важні справи до полагодженя. Котрий член не прийде, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Будеть ся приймати нових членів до Товариства і до У. Н. Союза. — Р. Караїм, предс.; Р. Карбівник, секр.; О. Бабяк, кас.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Отсим повідомляєть ся членів Тов. Гімнастичного „Січ", що піврічний мітінґ відбудеть ся в суботу, 16. червня б. р., о годині 7-мій вечером, в читальни „Просьвіта", 1071 Пембрук стр. Обовязком кождого члена прийти на сей мітінґ і працювати щиро та непохитно для добра українського народу. Тому два роки тут українського житя майже не було, а тепер вже є, але не треба тратити охоти, а лиш прийти на мітінґ, бо є важні справи до полагодженя, між иншим вибір нового уряду. — М. Каблак, секр.

АКРОН, О. Бр. Сошествія св. Духа, від. 295. відбуде піврічний мітінґ дня 17. червня, зараз по Службі Божій, в гали церковній при ул. Вашінґтон. На тім мітінґу будуть полагоджувати ся важні справи. Контрольна комісія має здати звіт із всїх справ Братства. Неявивший ся член заплатить $1.00 кари, а урядник $1.50. Будеть ся приймати нових членів за половину вступного до У. Н. Союза, а до Братства без вступного. Кождий член нехай стараєть ся приєднати хоч одного нового члена до нашого відділу. — Р. Гайовий, секр.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223. подає до відома всїм своїм членам, що піврічний мітінґ відбудеть ся в неділю, 17. червня с. р., точно о 3-тій годині пополудни. На той мітінґ кождий член обовязаний явити ся, бо в противнім разї заплатить кару після статута. Рівночасно пригадуєть ся всїм, що нових членів будемо приймати до Братства без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Хто би хотів стати нашим членом, нехай скористає з сеї послїдної нагоди, бо вільний вступ кінчить ся з кінцем сего місяця. — І. Малящак, секр.

ДО ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТЕАТРУ.

На спеціяльних зборах членів Укр. Народного Театру дня 12-го червня 1917 р., ухвалено скликати **ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ** членів Укр. Нар. Театру на день 19-го червня 1917 р., на годину 8-му вечером в льокали Української Бесіди, 72 Ст. Маркс Плейс. Просить ся усіх членів, щоби зійшли ся. — За збори членів Укр. Нар. Театру: Я. Корнат, пред.; С. Фесолович, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

ТОВАРИСТВО СПІВАЦЬКЕ „БОЯН" в ПЕРТ АМБОЮ відограє пораз другий

В СЮ НЕДІЛЮ, 17-го ЧЕРВНЯ С. Р.

комедію в 3-ох діях п. з.

„СВЕКРУХА"

Льва Лопатинського.

ОСОБИ:

Свекруха .... д-а Юлія Зволинська
Заціревський .... д. Андрій Бажан
Іван Кушнір .... дякоуч. д. Стефан Грабар
Анна .... д-а Марія Маранська
Доня .... д-а Юстина Грабар
Петро .... д. Андрій Рожик
Рон[illegible]ш .... д. Василь Сеньків

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕР.

На сю веселу комедійку запрошаєть ся так місцевих як і з плейзів належачих до парохії Перт Амбой. 70

ВИБІР ПОЕЗІЙ ІВАНА ФРАНКА.

Вже вийшов з друку накладом „Свободи" Вибір Поезій Івана Франка. Ся книжка обнимає 128 сторін друку слідуючого змісту: Житєпись Івана Франка. — Мойсей (поема). — Із книги Кляф. — Каменярі. — Наймит. — Притча про житє. — Сей збірничок поезій повинен находитись у кождого Українця, а передівсїм повинні його набути бібльотеки товариств і читальнї. В теперішній порі, коли скрізь по наших громадах устроюють ся концерти в память Ів. Франка — ся книжка віддасть комітетовим таких сьвят незвичайну прислугу. При помочи сеї книжочки, в якій находить ся обширна житєпись Ів. Франка, можна виладити гарний відчит та найти в нїй богато добірного матеріялу для деклямації. Наклад невеликий, а ціна приступна для кождого, бо всего 35 центів. Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Л. АНТОНЮК.

ЛЕМКИ.

—o—

Великий наш нарід. Тепер вже рахують його на близко 40 міліонів. Тож і не диво, що в такім великім народі в ріжних околицях найдуть ся відміни, чи то в ноші (одежі), чи в звичаях, чи в мові. На се вплинули ріжні причини. Само собою розуміє ся, що в горах мусить чоловік инакше жити ніж на долах, инакше в лісистих околицях ніж у степах. У горах родючої землі обмаль, а зате богато полонин, покритих буйною травою. Оттому там люди більше займають ся випасом худоби ніж управою землі. На Поділю землі родючої богато, тож там головно займають ся хліборобством.

Та загалом треба признати, що ті ріжниці серед нашого народу не дуже великі. Коли наприклад наш чоловік з Галичини зайде на російську Україну, хоч би й найдальше, нехай аж геть над Чорне море, то зараз пізнає, що се свої люди. Таксамо майже говорять, такісамі пісні співають. Ще найбільше може ріжниць у мові є в нас у горах. Воно тому, що в горах село від села далеко, люди з тих сіл мало сходять ся зі собою, мало знають ся і тому серед них витворюють ся ріжниці — в мові, у звичаях і одягах. Найважнійші племена в горах, які різко ріжнять ся від себе, се: Гуцули, Бойки та Лемки.

Лемки живуть вузким пасмом в Галичині та на Угорщині. В Галичині живуть вони головно в повітах: Новий Сач, Грибів, Горлиці, Ясло, Кросно, Сянік і Ліско.

Земля заселена Лемками гориста, мало родюча так, що не все може їх виживити й тому Лемки здавна шукали заробітку в инших сторонах, а в останних десятилітях дуже богато переселило ся до Америки, особливо до Злучених Держав. Земля на Лемківщині родить із збіжа головно овес, а вже добре мусить бути оброблена, щоб родив ся ячмінь, жито та пшениця. Головною поживою Лемків є отже овес, а крім того барабол̆і та капуста. Хліб їсть Лемко найчастійше вівсяний, часом тільки примішує трохи житної або барабоаяної муки. Кукурузи, яку Лемки називають тендериця, вони не люблять. Тільки змушений голодом Лемко купить її і тому купувати і їсти „тендерицю" — значить у них терпіти голод. „Тендериця най би ся родила, лем до нас би не ходила" — каже лемківська пословиця.

Те, чого не дає Лемкови управа землї, він старає ся винагородити годівлею, випасом та торговлею й вівцями. Найбільший заробіток мають Лемки на вівцях. Вони звичайно весною йдуть до Бойків і Гуцулів у самбірський, стрийський, а часом і коломийський повіт, купують вівці з ягнятами, приганяють до дому, через літо пасуть, а на осінь продають. Є купці, які гонять вівці до Кракова і там із хісном продають. На волах мають меньший заробіток, бо замало мають пасовиск. Коний держать мало.

Неврожайність, як вже говорило ся, примушує Лемка глядіти заробітків подальше, поза Лемківщиною. Жінки, чоловіки, дівки й парубки йдуть на жнива зі серпом. По жнивах вертають ся до дому на свої жнива, тільки парубки остають ще до молоченя. Заробляють також тим, що виробляють лопати, вила, вічка, гонти і т. п.

Лемки, як цілий наш нарід, дуже люблять співати. Чи жне жінка, чи доїть корову, чи на жорнах меле, все заразом співає. Дівчина таки не розлучає ся з піснею. Коли одна дівчина почне співати яку пісню, то зараз тусаму пісню підхоплює друга, а відтак трета і так по горах та по горбах, де лише є яка дівчина, несеть-ся одна пісня й одним голосом. Парубки мало співають. При роботі ніколи, тільки коло товару на переміну то співають то грають на фуярках і сопілках, або при танцях. Дівки й жінки при танцях не співають.

Пісні Лемків можна поділити на пісні, які співають при всякій нагоді та на весільні й колядкові. Перші щодо походженя і змісту дуже часто словацькі. Вони також співають ся мовою на-пів словацькою й оспівують ся з них предмети близші Словакам ніж нам. Ось наприклад:

З білого явора вода тече,
Што мі моя мила на то рече,
Ей, та нам мі рече, не бою ся,
Вербують гусаре, звербую ся.

Ся пісня ще бодай мовою українська, а инші пісні того рода мають і мову на-пів словацьку; навіть імена, які в них приходять, такі, які в Словаків найбільше улюблені, як наприклад: Марця, Ганця, Яничко. Тих пісень вивчують ся Лемки на Угорщині, в часі заробітків і, вернувши до дому, співають та других учать. Повість людям подобає ся, тому підхоплють її инші, співають деякі слова словацькі на наші так, що пісня зразу чисто словацька, стає словацько-українською, а відтак зовсім українською.

Ось наприклад:

Малам сой милого годинаря,
Што робил годнни пред цісаря,
Як зачала годиноньска биц.
Мала я милого, юж не мам нич.
Мала я милого Мариаша
Што робил фуярки до Вароша.
На фуярі ду-ду-ду-ду.
Мала я милого, юж не буду,
Малам сой милого, коминяря,
Впав він мі з комина до Дуная,
Лапайце го, тримайце го,
Знайдзеце драпачку піля нього.

Або инша:

Фрайречко моя, под ня випровадиц,
Кі на нону гору, де ня мают забиц,
Кі на нону гору, на нону горичку,
Де мі мают стяти мою головичку.

Инші пісні весільні та колискові. Вони не переняті від чужих народів, а свої. В них мова чистійша і звичаї оспівані не чужі, а рідні. Ось примірoм пісня, яку співають при вінкоплетах:

Встала Марися рано,
Ще раньше, як свитало;
Же нїт з чого вінця вити.
Пришов к ней Василько си:
„Не жури ся, Марисенько,
Мам я таларок битий,
Куплю віночок витий.
Ой мам я і червоний,
Куплю вінок зелений;
Такий он буде красний,
Як місяченько ясний,
Такі на нїм листочки,
Як на небі зьвіздочки.

А коли ведуть молоду до дому молодого, співають:

Збирай ся, Марисю, з нами,
Бер шубоньки з лисами,
Корсетик вибиваний,
Кабатик з ґальонами,
А запасочка шлянська,
Вишитка виправа панська.

Загалом весільні пісні змістом дуже гарні. Ось наприклад:

Подумай, Марисю, собі,
Ци не жаль буде тобі
Од паняночок одстати,
Межи невісти пристати.
Подумай, Марисю, собі,
Ци не жаль буде тобі
Той жовтой косоньки,
І дівоцької подобоньки.
„Юж єм собі подумала,
Же не буду жалувала,
Де ся косонька діла,
Ци в поле полетіла,
Ци на дубоньку сіла,
Ци ся в гомельку звила".

В сих піснях висказує ся любов матери до дочки та дочки до матери, жаль і тугу при розстаню. Примірoм:

Повибивай, матко, клинці,
Де вішала Марися вінці,
Най ти не заваджают,
Най ти жалю не додают.

Мати з домашними співають:

Верни ся, Марисю, верни!
Наша Марисю біла,
Де-жесь ти залетіла?
Залетілась між гуси,
Там привикати мусиш.

Молода завсіди ховає ся і просить батька, щоби не пускав зятя до себе:

Ей татоньку-душенько,
Заперай ворітенька,
Не допущай зятенька.

Таксамо чисто народними, нашими, не позиченими в других, треба вважати й колискові пісні. В них співає ся про дитячу невинність, про материну любов до дитини, про будуччину дитини в пізнійшім віці.

Як бачимо вже з наведених пісень, сі пісні і мовою і змістом гарні. Коли порівнати мову сих пісень з теперішною мовою Лемків, то богато слів, які є в пісни, тепер вже не вживають ся, старі. „З пісні слова не викидають", отже і слова, хоч в звичайній мові вже не вживають ся, в пісні лишили ся. До таких слів належать примірoм отсі: замісць „журити ся", тепер кажуть „турбувати ся", замісць „шовковий" — „єдвабний".

Хати Лемків невеличкі, низкі та звичайно чисто удержувані. Родинне житє Лемків тихе, спокійне. Діти послушні батькови та матери. В громадськім житю беруть участь тільки ґазди. Десятники скликують їх на раду в ріжних громадських справах. На таких сходинах відбуває ся громадський суд. Тільки тоді, коли громадський суд не задоволить Лемка, він удає ся до повітового суду.

Щодо звичаїв Лемків то вони в головнім такі як і скрізь на Україні, та все таки є дещо і відмінного. Передівсім нема в них ніяких спільних забав, отже нема в них і так загальної в нас великодної „гагілки". Перший день Великодня обходять вони тихо по своїх хатах. „В той день усі спочивають і я хочу мати спокій" — каже Лемко. Другого і третого дня вже веселійше на селі. Одні до других ідуть в гостину, дають собі писанки, співають, обливають ся. Весело обходять Лемки празники. Перед празником іде звичайно „прогнар" до знайомих і свояків і просить на празник. Гості приходять в день празника до церкви, а по Службі Божій беруть їх свояки і знайомі до себе в гостину. Господар не пускає гостий, задержує їх на попразниче; лишають ся вони і на третий день. Відходячи, пють ще на здоровлє господарів по чарці. При празниках, як і в инші великі сьвята, буває на селі й музика, яка складає ся з одного або двох „гудаків" (музикантів) на гуслях (скрипках) і одного на басі. Є в селах свої музики, та найбільше грають цигани. Танці є ріжні. Танцюють: козака, коломийку, польку, штаєра, мадяра; найбільше парадним танцем є так званий „обертак". Він дуже гордий і легкий: іде пара за парою, стають при музиці, парубок співає якусь пісню, а потім пари обертають ся на місци в другий бік.

Лемки дуже сьвяточно обходять родинні події, от як хрестини, весіля та похорони. По похороні зараз, або в три дни, або в тиждень опісля справляють поминки, потім винос, а по році „річні поминки".

Вечерниці в Лемків меньші ніж на долах, бо хата від хати на Лемківщині далеко сходить ся тільки молодіж із найблизших хат.

Одежа Лемків коротка, бо сього вимагає житє в горах. Більша часть Лемків носить „чугу", се є плащ з довгою пелериною через плечі, на якій є тороки. Чугу вони рідко вбирають на рукави, які ціле літо зашиті і служать тоді за кишені. Штани у Лемків беруть ся на други і є вишиті синими, а часом червоними суконними пасками. При штанах все є довгий, ґуговицями прикрашений ремінь, яким можна оперезати ся і два рази. Мають Лемки також рід камізельки, так звані лейбики із синого сукна з ґудзиками в два, або в три ряди. Капелюхи носять із задертими до гори крисами. На капелюсі шнурок або широка стяжка з китицями, за котрою парубки носять цьвіти, або павині пера. В зимі носять шапки, які можна спускати й на уха. На ногах носять, як усі верховинці, ходаки, які вони зовуть „керпцями". Жінки носять на голові здебільша білі хустки, а при роботі старші жінки носять також сині хустки з білими або жовтими кратками. У сьвята старі жінки носять червоні хустки. Новязують ся так, що один довгий конець через плечі спадає на долину. Дівчата не повязують ся ніколи, а ходять усе з відкритою головою, з волосєм, заплетеним в одну косу. Корсети роблять із синього, червоного, або якої иншої краски сукна. Без корсета жінка в літі до роботи в поле не вийде. Спідниці („кабати") на щодень сині з білими крайками, на сьвята білі з цьвітами. Богаті жінки мають часом шовкові зелені спідниці зі срібним ґальоном долиною і їх називають також спідницями. Жінки ходять також у ходаках, та до церкви беруть чоботи („скірні") чорні або жовті. На верх беруть жінки й дівки білу, вузку та довгу плахту, якої вживають яко шаля. Жінки носять ще менту — плащ підбитий лисами. В такій „менті" мусить молода йти до шлюбу і коли не має своєї, то позичає.

Оттак пізнали ми житє і звичаї Лемків. Ми бачили, що хоч вони живуть на пограничу зі Словаками та Поляками, то всетаки вони заховали богато давних звичаїв. Польським впливам вони майже зовсім не піддають ся, зате більше піддають ся впливам словаччини. Передівсім словацька пісня і мова мають великий вплив на лемківську мову. З польських впливів можна бачити тільки вплив на наголос (притиск) на словах. Ми кажемо „вода", „вівця", „чоловік", то є з сильнійшим притиском вимовляємо остатні части слів: „да", „ця", „вік", а вони, так як Поляки, другі склади від кінця вимовляють сильнійше. Кажуть: во'да, вів'ця, чоло'вік. Та мимо того і лемківське наріче має для нас велике значінє, бо мимо чужих впливів у нім задержало ся богато давних наших слів, які тепер в инших околицях вже забули ся. Ось взорець лемківської мови:

„Бо то, чус'те, єст в на'шім лї'сї керни'ця, што ся зо'ве сьвя'та во'да. А зна'те ви, чом о'на ся так зо'ве? Бо то раз коли'си, але юж барз а барз дав'но, то'му юж ані тя'мки нїт, — при'шли Тата're до на'шо'го се'ла. Вся'дий бив вели'кий страх, бо то во'ни лю'дей бра'ли з со'бов, се'ла пали'ли, худо'бу одбира'ли. Вшит'ки лю'де з се'ла повтіка'ли до лї'са, але, та зна'те, ліс наш пер'ше, як то і'щи ста'рі лю'де і мій ді'до памята'ли, бив гет і біль'ший і густій'ший. Там в лї'сї сиді'ли дов'го, аж тут їх за'шли Велико'дні сьвя'та. Што-ж тут роби'ти? — Але бив з лю'дьми і пан-о'тець, барз старень'кий, — повіда'ють, же од ста'ро'сти ся аж тряс, а сиве'нький як го'луб. О'ни каза'ли на'ски попе'чи, осьвяти'ли во'ду в тій студ'ні і осьвяти'ли ньов на'ску. Од вто'ди во'да то'та зо'ве ся сьвя'та во'да і види'те і'ще те'пер о'на пома'гає, кед ко'го о'чи бо'лят".

Бачимо отже, що мова їх такаж як наша скрізь, тільки з маленькими відмінами. На сі відміни вплинуло се, що Лемки живуть вже на пограничу нашого народу й сусідують із чужими народами, а то: Поляками та Словаками. Вплив словацької мови бачимо на словах, а вплив польської на притиску (на наголосі). Але бачили ми також, що богато є таких слів, яких нема ані в польській, ані в словацькій, та нема й у нашій. Однак коли читаємо дуже давні книжки, то бачимо, що такі слова там є. Значить, Лемки переховали нам їх. А стало ся се тому, що Лемки, яко верховинці рідко розселені, не часто зносять ся з рештою нашого народу і не мають нагоди присвоїти собі нові слова тай держать ся старих. І переховане значної скількости сих старих слів, се їх заслуга.

Рідке розселенє Лемків має одначе й дуже злі наслідки. Просьвіта ширить ся там дуже поволи. З того скористали наші вороги і післали там своїх аґентів, щоби ширили москвофільство. Темний нарід дав ся тим аґентам піддурити і нині Лемківщина — се найтемнійша часть Галичини. І нїщо дивного, що богато їх дало ся збаламутити цареславним недовченим попам і стали в деяких селах переходити на цареславє. Однак тепер змінило ся й на Лемківщині трохи на лїпше. Просьвіта й там робить своє і москвофільство падає, а на його місци ширить ся правдива сьвідомість народна. Тепер вже є богато сьвідомих Лемків, які знають, що ми є самостійний, окремішний нарід. А прийде час, що всі вони пізнають, що правда по стороні тих, котрі кажуть: Ми самі собі пани, а нічиї наймити. Земля наша — рідна земля, а більше нічия, і тільки ми маємо з неї жити, а не чужинці, все одно: чи Москалї чи Поляки. Правда мусить побідити!